

Suomi-koulujen juhlat

Open opas

Toimittaneet

Päivi Kauppila
Veera Toivonen
Liisa Hoffmann

Suomi-koulujen tuki ry 2011

SISÄLTÖ

1 Johdanto	3
1.1 Juhlat juurien luojana ja kulttuuriperinnön siirtäjänä	4
1.2 Suomalaisen tapakulttuurin ilmeneminen juhlien vietossa	7
1.3 Kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen	9
2 Juhlasta juhlaan – suomalaiset merkki- ja liputuspäivät	11
2.1 Syksystä kesään – 50 vinkkiä kalenterivuoden juhlintaan Suomi-kouluissa.....	11
Syksy.....	11
Talvi	13
Kevät	22
Kesä	30
2.2 Kirkolliset juhlat.....	34
2.2.1 Kirkollisten juhlapyhien taustalla uskonto ja yhteisön perinne	34
2.2.2 Juhlapyhien vietto ei tarkoita pyhäkoulun pitämistä.....	34
2.2.3 Selvät sävelet – myös suvivirteen.....	35
3 Hyvän juhlan ainekset. Esimerkkejä ja toteutusideoita maailmalta	37
3.1 Joulujuhlat uima-altaan äärellä.....	37
3.2 Itsenäisyyspäivän vastaanotto ja joulujuhla	38
3.3 Laskiaisriehat helteessä.....	39
3.4 Vappujuhlat.....	41
3.5 Isänpäiväjuhlat	43
3.6. Esimerkkejä artistivierailuiden järjestämisestä.....	44
3.7 Huvi ja hyöty samassa paketissa	48
3.8 Juhlat ja varainkeruu	51
4 Loppusanat	52
Lähteet	
Painetut lähteet.....	53
Sähköiset lähteet.....	54

1 Johdanto

Kouluvuoden arkisen aherruksen ohella on välillä myös juhlien aika. Tämän oppaan tarkoituksena on johdatella Suomi-koulujen opettajia huomioimaan suomalaisia juhlapäiviä ja niihin liittyviä tapoja luontevana osana koulutyötä. Juhlan valmistelu ja siihen liittyvä pieni vaivannäkö nostaa sen koulutyön yläpuolelle. Tarkoituksena ei ole, että juhlat olisivat erillinen kouluvuoden osa, joka vie aikaa varsinaiselta opetukselta. Hyvä juhla integroituu luontevasti opetukseen. Mikään ei estä kertaamasta ja harjoittelemasta esim. lukuja, värejä tai muotoja, samalla kun askarrellaan koristeita ja valmistellaan juhlaa. Juhlien integrointi opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen on avainasemassa.

Suurimmassa osassa suomalaisia oppilaitoksia – esikouluista ja päiväkodeista ammat-
tioppilaitoksiin – juhlat on sisällytetty opetussuunnitelmaan. Me maailmalla toimivat Suomi-koulut haluamme toimia samalla tavalla, vaikkakin ajanpuutteen vuoksi rajoitumme vain suomalaisiin juhliin. Tästä syystä meiltä jää myös jokunen juhlien käyttöä opetuksessa puolustava hyöty kokematta. Yksi tällainen on suvaitsevaisuus toisenlaista kulttuuria kohtaan, toisen kulttuurin juhlintatapojen hyväksyminen aivan yhtä oikeana kuin omien. Vaikka Suomi-koulussa ei kaikkia juhlia pidettäisi juhlimisen arvoisena, voi juhlan todeta juhlapäiväksi tunnustamalla sen arvon suomalaisille Suomessa ja ulkomailla.

Suomi-koulujen opetussuunnitelmiin kuuluu yleensä suomalaiseen tapakulttuuriin, perinteisiin, historiaan ja merkkihenkilöihin tutustuminen. Juhla- ja merkkipäivät sisältyvät em. luetteloon, mutta niiden avulla voidaan opetella myös elämässä yleisesti tarvittavia hyviä tapoja esim. miettimällä, miten valmistetaan juhla, jossa huomioidaan kaikki siihen osallistuvat.

Kulttuurin ja suvaitsevaisuuden opettamisen lisäksi Suomi-koulujen juhlilla ja esityksillä on lapsen elämässä myös laajempi pedagoginen merkitys. Kaikilla elämän osa-alueilla tarvittava esiintymisharjoittelu on tärkeä osa Suomi-koulun työtä, sillä pyrimme Suomi-kouluissa siihen, että oppilaamme selviytyvät jännittävistä tilanteista myös suomen kielellä. Esiintymistilanteessa vieraammalla kielellä puhuminen vaatii harjoittelua mm. puhenopeuden, -voimakkuuden ja rytmin osalta. Usein virheellisesti luullaankin, että kielen osaamisen mitta on nopea pälpättäminen. Yleisö jaksaa kuitenkin seurata paljon paremmin, jos se kuulee esityksen kunnolla. Esiintymisen lisäksi tulee harjoitella myös yleisönä olemista. Suomi-kouluissa on erityisen tärkeää huomata, että sekä esiintyjät että yleisö toimivat usein heille vieraammalla ja ehkä heikommallakin kielellä.

Esitykset on syytä valmistella niin hyvin, että niiden toteuttaminen tukee oppilaiden kielellistä itsetuntoa. Epäonnistumisia voidaan välttää valitsemalla oppilaiden kykyjä vastaavia esityksiä. Elämisen taitoihin kuuluu valmistautua siihenkin, että jos juttu ei sujunutkaan ihan suunnitellulla tavalla, siitä ei seuraa maailmanloppu. Turvallisessa ympäristössä harjoittelemalla on hyvä oppia, etteivät pienet epäonnistumiset maata kaada. Koulussa opitaan lukemaan, kirjoittamaan ja laskemaan. Usein asia unohtuu, mutta myös elämisen taitoja pitää opettaa ja harjoitella.

Esiintymis- ja elämisen taitojen ohella oppilaat voivat muun koulutyön ohessa harjoitella esim. kirjoittamista eri tyyllilajeissa laatimalla esim. kutsukortin juhlaan, mainoksen sanomalehteen tai kiitoskortin. Juhla-aihetta, esim. pääsiäistä, voidaan käsitellä usein eri tavoin, vaikkei kouluissa juhlia ei järjestettäisikään. Juhlaoppaan tavoitteena on pohjustaa juhla-aihetta eri näkökulmista ja sen merkitystä suomikoulutyössä. Lisäksi tämä opas antaa konkreettisia vinkkejä ja esimerkkejä erilaisista juhlien toteutuksista myös silloin, kun hanget korkeat nietokset ovatkin kuumaa hiekkarantaa tai kun erillisiä juhlia ei koulussa vietetä.

Tämän juhlaoppaan tavoitteena on, että suomalaiset juhlapyhät ja niiden vietto olisivat luonteva osa maailman Suomi-koulujen opetustyötä. Juhlaoppaan on tarkoitus toimia opettajien käsikirjana, josta voi hakea tietoja kalenterivuoden juhlapyhistä ja niiden taustoista, sekä antaa vinkkejä siitä, mistä etsiä lisätietoja aiheen syventämiseksi. Oppaassa olevien vinkkien ja esimerkkien avulla kynnys järjestää erilaisia juhlia toivottavasti madaltuu. Monissa tapauksissa isoa budjettia ja suuria juhlatiloja oleellisempaa on idea juhlan vietosta, yhdessä valmistelu ja tekeminen sekä tietysti itse juhlan viettäminen.

1.1 Juhlat juurien luojana ja kulttuuriperinnön siirtäjänä

Juhlat ovat osa identiteettiämme ja kulttuuriperintöämme. Kukapa meistä ei muistaisi lapsuuden syntymäpäiviä, suvun kesken vietettyjä enon tai tädin 50-vuotisjuhlia tai serkun häättilaisuutta. Mieleen ovat piirtyneet myös lapsuuden joulut, isoäidin leipomistyöt ennen pääsiäistä tai perheen juhannuksenvietto järven rannalla. Tiedämme, kuinka joulupullat leivotaan oikeaoppisesti, laitetaanko rusinoita joukkoon vai ei, muistamme kuinka äiti kiireessä pisti siman käymään aina ennen vappua ja kuinka joukolla odotettiin, onko hääparin tanssina Akselin ja Elinan häävalssi tai onko setä taas juonut liikaa pontikkaa ja sammunut saunan taakse. Voi olla, etteivät kaikki muistot ole onnellisia, mutta silti ne ovat osa meitä ja menneisyyttämme. Näin voimme ajatella, että juhlat ovat kasvumme virstanpylväitä, kohtia, jotka muistamme arjen unohdessa. Ne määrittävät mitä olemme kokeneet, mitä olemme oppineet, mistä tulemme.

Suomalaisen kulttuuriperinnön siirtäminen on tärkeää Suomi-kouluissa. Siinä voi olla kyse suvun, yhteisön, kansan, kieliyhteisön, uskonnon tai vaikka maanosan yhteisen tapa-, toiminta- tai ajatusmallin välittymisestä jälkipolville. Elinympäristö ja kulttuuri muokkaavat ihmisen toimintaa ja hahmotustapoja. Opittu kulttuuri auttaa ihmistä suoriutumaan päivittäisistä askareista. Mikäli kulttuurimaisema muuttuu, tarvitaan sopeutumista. Usein puhutaan esimerkiksi kulttuurishokista, kun ihminen muuttaa maasta toiseen. Lapset, jotka ovat jo pienestä tutustuneet eri tapoihin, kestävät helpommin erilaisten kulttuurien vaikutusta yhtäaikaisesti, ja he saattavat sopeutua nopeasti vaihtuviin tilanteisiin muita paremmin.

Ympäröivä kulttuuri välittyy eri tavoin. Sanotaan, että se tapahtuu parhaiten tekojen ja yhteisten hetkien kautta. Vuorovaikutus toisten kanssa ja kokemusten jakaminen alkaa jo vauvana, jolloin vanhempien ja lapsen suhde kehittyy. Lapsen mielikuvista koostuu myös se, mitä kutsumme mielikuvitukseksi. Se on useiden asioiden summa: siihen kuuluvat leikit, sadut, kokemukset ja kuvitelmat. Sen avulla lapsi käsittelee ympäröivää maailmaansa, ja se auttaa jäsentämään asioita, joita hän ei ehkä aivan vielä ymmärrä. Tasapainoisen kehityksen kannalta ei ole yhdentekevää, millaisia satuja lapselle kerrotaan, mitä tarinoita luetaan tai mitä tarinoita tai kokemuksia ja juhlia yhdessä jaetaan. Nämä asiat luovat lapselle elintärkeän kulttuuriperinnön perustan.

Sanomattakin on selvää, että Suomi-kouluissa kerrotut suomalaiset sadut, siellä vietetyt juhlat (joulu-pukkeineen ja pääsiäisnoitineen) sekä kokemuksista keskusteleminen auttavat jäsentämään maailmaa. Ne tarjoavat tietoa perinteistä ja sosiaalisia vuorovaikutustaitoja sekä tukevat oppilaan kasvua ja oman identiteetin rakentumista.

Vuorovaikutustaitoja opitaan juhlien

Juhlien yhteydessä olemme usein vuorovaikutuksessa monien eri ihmisten kanssa. He ovat ystäviämme tai sukulaisiamme, henkilöitä joihin samaistumme ja jotka määrittävät elinpiiriämme. Näin ollen ne kasvattavat sosiokulttuurista minäämme jo lapsena, antavat vuorovaikutustaitoja ja vaikuttavat siihen, miten myöhemmin koemme asioita ja kohtaamme ihmisiä. Myös sosiaalipsykologinen tutkimus valottaa juhlien ja perinteiden tärkeyttä: vahvan itsetunnon taustalla korostuvat aktiivisuus, osaaminen, menestyminen, sosiaalinen sujuvuus sekä yksilölliset arvot. Toisaalta monissa tuoreissa tutkimuksissa ihmisen hyvinvointi ja elämänlaatu ovat yhteydessä henkisiin ja nimenomaan yhteisöllisiin arvoihin. Näitä yhteisöllisiä arvoja myös juhlien vietto jatkaa ja tukee.

Internetin Wikipediassa todetaan seuraavaa: «...*kulttuuri tarkoittaa tietyille ihmisryhmälle ominaista käytöstä, tapoja ja historiaa. Kulttuuri on kaikkea ihmisen toimintaa. Ihmisillä*

on monia arvoja, normeja ja perinteitä, ja ne yhdistävät tiettyjä ryhmiä". Tietoisuus omista juurista helpottaa itsensä löytämistä ja kasvua. Juhlien vietto on helppo ja iloinen tapa tutustua perinteisiin ja vaalia niitä. Juhlat ovat osa kulttuuria, ja näin ollen juhlien vietto tai niiden tunteminen tukee osaltaan kulttuuri-identiteetin rakentumista. Voi olla, että osa suomikouluväestä ei koe kaikkia juhlia omikseen. Juhlien tunnistaminen on kuitenkin tärkeää, sillä siten jokainen voi luoda omia perinteitään tai jättäytyä kokonaan vanhojen tapojen ulkopuolelle. Kahden kulttuurin lapselle on tärkeää tietää omat juurensa. Tietämällä ja tuntemalla omat kulttuurinsa voi tehdä valintoja tai poimia molemmista "kulttuuripullistaan" rusinat päältä.

Palaamme juurillemme, kun kasvu on ohi

Lapset eivät aina ymmärrä tai arvosta juhlien merkitystä. Heistä koulun juhlat tai sunnun yhteiset hetket saattavat tuntua pakkopullalta. Myöhemmin, kun kasvun ajat ovat ohi ja elämä tasaantuu, moni palaa juurilleen tai alkaa vaalia jo kerran unohtuneita asioita.

Tiedämme, että yksilökeskeisyys on lisääntynyt ja että perinteiden merkitys on vähentynyt aikojen myötä. Menneisyyden toimintatavoilla ja uskomuksilla on aiempaa vähemmän käyttöä toiminnan oppaana. Traditiot eivät myöskään pidä yllä kasvualustaa, kaiken perustaa, samalla tavalla kuin ennen. Niitä kyseenalaistetaan, ja niiden suhteen tehdään valintoja. Juhlien huomioiminen, ei siis niiden varsinainen vietto, silti on ja pysyy: Ystävän häihin mennään, jos kutsu tulee, juhannuksena ihastellaan yötöntä yötä ja suomalaista kesää, itsenäisyyspäivänä tuijotetaan Suomen "kerman" pukeutumista tv-ruudusta.

Valinnanvapautta juhlien vieton suhteen on enemmän kuin ennen. Siitä huolimatta, tai juuri sen takia, voimme jälleen kerran koulukohtaisesti miettiä, mitä juhlia liitämme opetussuunnitelmaan tai koulun toimintaan.

Opiskelun ja elinikäisen oppimisen merkitystä painotetaan paljon. Ajat muuttuvat, elinolot niiden myötä. Me kaikki kasvamme globaalissa maailmassa. Suomi-koulun tehtävänä on, muiden ohella, antaa oppilailleen tietoa suomalaisista juurista. Kansainvälisyyden rinnalla, ja osana sitä, pitää tietää kuka on, missä on omat juuret ja mihin on menossa. Näin tulevilla maailmankansalaisilla on suurin valinnanvapaus sekä esimerkiksi hyvät sosiaaliset taidot – myös juhlien viettossa ja tapojen seuraamisessa (www.wikipedia.fi, www.mll.fi, Lyytinen et al. 1995.)

1.2 Suomalaisen tapakulttuurin ilmeneminen juhlien vietossa

Monille ulkosuomalaisille lapsille meidän Suomessa syntyneiden ja siellä kasvaneiden aikuisten jo lapsuudesta lähtien tuntemat tavat, juhlaherkut ja -perinteet ovat vieraita. Runebergintorttu, laskiaispulla, rahkapiirakka, tippaleipä ja piparkakku saattavat jo niminäkin olla sen verran eksoottisia, että heti ensi arvaamalla ei pysty päättämään, mistä mahtaa olla kyse, kun eri leivonnaisia kutsutaan milloin tortuksi, pullaksi, piirakaksi, leiväksi tai kakuksi. Lisäksi monet suomalaiset juhlatavat saattavat tuntua ulkomailla ikänsä eläneille lapsista oudoilta ja jopa pelottavilta. Esimerkiksi ruokien nimiä on turha alkaa päntätä, koska helpoiten niihin tutustuminen sujuu juhlimisen ohessa esim. pelaamalla (ks. vinkki 47).

Onko edes olemassa yhtäläistä suomalaista tapakulttuuria viettää juhlapäiviä? Esimerkiksi jossain päin Suomea poltetaan kokkoja juhannuksen lisäksi myös pääsiäisenä. Opettajan oma tausta vaikuttaa paljon siihen, miten hän viettää juhlia ja välittää perinteitä oppilailleen.

Kaikkia tapoja ja perinteitä ei tarvitse hallita. Valitse suomalaisista juhlatavoista itsellesi sopivimmat. Juhlien vietto ei saa olla pakkopullaa. Tärkeintä on, että juhla erottuu arjesta ja juhlistaa kulloinkin kyseessä olevaa merkkipäivää. Juhlia ideoidessa ja suunnittellessa on tärkeää osata asettaa itsensä ulkosuomalaislapsen kenkiin. Yksinkertaista ja konkretisoi asioita. Havainnollista mahdollisimman selkeästi. Esimerkiksi raiheinä eli rairuoho ei ole sen eksoottisempaa kuin ruukussa tai lautasella kasvavaa heinää, mutta sillä on oma symbolinen merkityksensä pääsiäisen vietossa. Etsimällä tietoa juhlista ja niiden perinteiden synnystä löytää perusteluita siihen, miksi tehdään, niin kuin on tapana tehdä. Tieto omasta kulttuuriperinnöstä vahvistaa kulttuuri-identiteettiä, jonka ilmaisua juhlat ovat.

Juhlat ovat osa yhteisöllisyyttä. Jotta Suomi-koulujen juhlat eivät jäisi pelkästään opettajan omaksi projektiksi, on hyvä ottaa vanhemmat mukaan ideoimaan, suunnittelemaan ja toteuttamaan niitä. Useamman ihmisen näkemys samasta asiasta elävöittää ja rikastuttaa aihetta. Esimerkiksi eri puolelta Suomea kotoisin olevat vanhemmat voivat kertoa synnyinseutunsa juhlaruokaperinteistä ja juhlien viettotavoista. Yhdistelemällä voi löytyä se teidän Suomi-koulun ikioma juhlatapa. On tärkeää ottaa mukaan myös lasten ei-suomalaiset vanhemmat juhlien suunnitteluun ja viettoon. Heille suomalaiset rituaalit ja juhlaherkut ovat ehkä vieraita. Lisäksi suomalaisen puolison tai lasten kulttuurin tunteminen on avartavaa.

Uudenvuoden tinasta piparkakkutaloon

Kalenterivuoden mittaan on niin paljon juhlia, että jos jokaisen juhla- tai liputuspyhän aikoiisi huomioida opetuksessa (ks. kappale 2), menisi Suomi-koulun käyminen pelkästään juhlimiseksi. Kaikkia merkkipäiviä ei ole tarkoitus viettää perinpohjaisesti, vaan useimmiten riittää pelkkä maininta, että tällä viikolla Suomessa vietetään tätä ja tätä juhlaa tai merkkipäivää. Apuna voi käyttää suomalaista kalenteria (ks. vinkki 2). Suomi-koulujen opettajien kannattaa tehdä keskenään yhteistyötä, jotta mahdollisimman monet juhlat tulisivat vuosien mittaan tutuiksi, eikä vuodesta toiseen toistettaisi samaa.

Jos aikaa ja resursseja on vähän, kannattaa keskittyä yleisimpiin juhliin. Uusivuosi, laskiainen, pääsiäinen, vappu, juhannus, itsenäisyyspäivä ja joulukuu ovat sellaisia, että myös koulujen pienimmät voivat niihin osallistua. Kalevalan päivä, naistenpäivä ja Aleksis Kiven päivä soveltuvat myös esiopetusikäisille. Juhlita kertominen ja pienimuotoinen havainnollistaminen ei vaadi suuria investointeja, useimmiten ehkä enemmänkin aikaa ja vaivannäköä. Yhteistyössä on voimaa: kannattaa hyödyntää vanhempia ja Suomesta tulevia vieraita. Uudenvuoden tina tai pussi rairuohon siemeniä ei maksa paljoa ja kulkee helposti matkalaukussa Suomesta Suomi-koululle. Esimerkiksi Mauri Kunnaksen Koiramäki-kirjoissa kuten myös Tatun ja Patun Suomi-kirjassa on käsitelty suomalaisia juhlapyhiä humoristisesti ja lapsille ymmärrettävässä muodossa. Jos opettajalla ei ole jauhopeukaloo, niin kannattaa kysyä, voisiko joku vanhemmista leipoa juhlaherkkuja koululle. Tai usein pienellä soveltamisella saa valmiistakin tuotteista suomalaisia juhlaherkkuja, kuten esim. laskiaispullia. Rajana on vain kekseliäisyyden ja viitseliäisyyden määrä.

Ihan kaikkia perinteitä ja tapoja ei kannata noudattaa. Moni opettaja on ehkä pohtinut, miten kertoa vapusta: kertoako kevään karnevaalista vai siitä todellisuudesta, mitä vappuvietto voi pahimmillaan olla? Harva myöskään tulee viettäneeksi Suomi-koululla juhannusta koivu- ja kokoin tai valaneeksi uuden vuoden tinoja luokassa. Suomi-koulutyössä kannattaakin keskittyä enemmän sellaisiin tapoihin ja perinteisiin, joita ei välttämättä kotioloissa tulisi joko huomioitua tai vietettyä, kuten esim. Kalevalan luku ja kanteleensoitto Kalevalan päivänä. Toisaalta jos resursseja on, niin miksipä ei juhlistaisi pikkujoulua järjestämällä piparkakkutalkoot tai juhannusta pitämällä kesäinen grillausilta?

Ota valmistelussa huomioon juhlan eri osa-alueet ja integroi ne osaksi opetettavia kokonaisuuksia. Musiikki, koristelut (motoriikan harjoittelu askartelutehtävinä), tavat ja historia (sanasto) ja leikit nivoutuvat osaksi opetusta ja harjoitustehtäviä. Esim. kevätjuhlaesityksen harjoittelua ei kannata jättää lukuvuoden viimeisille kerroille vaan

ottaa aiottu esitys osaksi kevään teemaa ja työstää aihetta vähitellen. On hyvä aloittaa juhlan valmistelu hyvissä ajoin, jotta oppilaille jää riittävästi aikaa oppia esim. joulujuhlassa esitettävät laulut. Käykää samaa asiaa läpi useammalla kuin yhdellä koulu-kerralla, jolloin myös poissa olleet lapset ehtivät mukaan harjoitteluun.

Vanhempien tai toisten koululaisten edessä esiintyminen voi jännittää osaa lapsista. Tehkää jo harjoittelusta mukava yhteinen toimintatuokio vaikka useamman ryhmän kesken sen sijaan, että korostatte varsinaista esiintymistä. Ei kannata luoda turhia paineita oppilaille eikä opettajallekaan. Korosta oppilaille, että tietty ramppikuume ja ”perhoset vatsassa” ovat normaaleita tunteita ennen esitystä ja ne kertovat siitä, että esitykseen on valmistauduttu ja jokainen haluaa tehdä parhaansa. Täydellisyyteen ei kannata pyrkiä. Tärkeää on korostaa, että ei voi epäonnistua, kunhan vain yrittää. Suomi-koulut eivät ole kuvaamataitokerhoja, kuoroja tai näytelmäkerhoja niiden varsinaisessa merkityksessä. Suhteuta juhliin liittyvät askartelut ja esitykset koulun tuntimäärään. Vanhemmatkaan eivät oleta tulevansa teatteriin näkemään loppuunsa hiottuja valmiita esityksiä vaan ennemminkin viettämään iloisen hetken yhdessä lapsen kanssa.

1.3 Kodin ja koulun yhteistyön vahvistaminen

Suomi-koulujen yhtenä tehtävänä on suomalaisen juhlaperinteen välittäminen. Koti ja Suomi-koulu eivät ole irrallaan toisistaan. Kertomalla suomalaisista tavoista ja perinteistä viettää juhlia voidaan rakentaa yhteistä siltaa kotien kanssa. Kun oppilaat ovat tietoisia eri juhlista ja niiden viettotavoista, he osaavat myös esittää vanhemmilleen tai isovanhemmilleen kysymyksiä, esim. miten juuri heidän vanhempansa ovat lapsena jouluja, pääsiäisiä tms. juhlia viettäneet. Voit antaa esimerkiksi oppilaillesi kotitehtäväksi haastatella äitiä, isää, mummoa tai vaaria heidän juhlanviettotavoistaan, jotka sitten esitellään Suomi-koulussa luokalle. Myös opettaja saattaa samalla oppia uutta!

Innosta, mutta älä tuputa tai pakota! Vaikka opettajasta tuntuisi kuinka hyvältä idealta järjestää koulun ja perheen yhteiset vappu-/juhannus-/sadonkorjuu- tms. juhlat, niin aina on ihmisiä, jotka eivät ole kiinnostuneita. Joku sellainen, joka ei ehkä itse uskaltaudu ehdottamaan itseään järjestelytoimikuntaan, saattaa olla tyytyväinen, jos häntä pyydetään mukaan. Jos taas vanhempi sanoo selkeästi ”ei kiitos”, vastaukseen on tyytyminen. Kodin ja koulun yhteistyö on voimaa, mutta siitä ei saa tulla pakko-pullaa kenellekään. Näe myös itse ulkosuomalaisten opettajana asiat uudessa valossa. Vaikka olisit itse aina inhonnut jotain juhlapyhää tai siihen liittyvää tapaa, niin katso asiaa eri näkökulmasta. Miten ko. pyhä voisi liittyä suomikoululaisten elämään. Mitä asioita haluaisit ottaa esille ja välittää oppilaillesi? Voisitko pyytää vanhempia koululle

vieraileviksi opettajiksi ohjaamaan askartelua tai laulattamaan, jos nämä aktiviteetit tuntuvat sinusta itsestäsi hankalilta? Järjestäkää juhlat tai koko koulun retki yhteistyössä vanhempien kanssa. Vastuut kuten koristeluvastaava, tarjoiluvastaavat, arpa-jaisvastaava jne. jaetaan opettajien ja vanhempien kesken, ja kullekin vastaavalle tulee avuksi koulun oppilaista koostuva iskujoukko. Vastuun kautta oppilaat oppivat itsetuottamusta ja yhteistyötä, vanhemmat ja koulun muut toimijat tutustuvat toisiinsa paremmin. Yhteistyö ja luottamus helpottuvat yleensä aina, kun eri osapuolet oppivat tuntemaan toisensa paremmin.

Sekä kotien että koulujen juhla valmisteluja voidaan helpottaa kokoamalla yhdessä ideapankki. Esim. joulun alla moni tuskailee, kun pitäisi alkaa askarrella joulukortteja ja -koristeita. Voisiko Suomi-koulu koota esim. internet-sivuilleen ideapankkia, jossa olisi eri juhlapyyhiin liittyviä askarteluja, lauluja, leikkejä ja leivonnaisia? Ideapankin voi toteuttaa isompien oppilaiden kanssa harjoitusprojektina. Tai mikäpä estää kokoamasta ideavihkosta, jota voi myydä varainkeruutarkoituksessa oman Suomi-koulun hyväksi?

Perinteisten juhlien sijaan voi järjestää esimerkiksi vanhempien päivän, jolloin joka ryhmään tulee vuorollaan yksi vanhempi tai useampia kertomaan harrastuksestaan tai ammatistaan. Etuna tässä on se, että oppilaat oppivat tuntemaan muitakin suomea puhuvia aikuisia kuin vain oman opettajansa. Samalla opettajat tutustuvat paremmin oppilaiden perheisiin ja oppilaille tulee uutta sanastoa erikoisemman alan tai harrastuksen tiimoilta.

2 Juhlasta juhlaan

– suomalaiset merkki- ja liputuspäivät

2.1 Syksystä kesään

– 50 vinkkiä kalenterivuoden juhlintaan Suomi-kouluissa

- ➔ **Vinkki 1:** Suomi-koulussa kerrotaan suomalaisessa kalenterissa esiintyvistä juhla- ja merkkipäivistä, joistakin vain muutamalla sanalla, joistain laveammin. Tarkoitus ei ole juhlia jokaista merkkipäivää, jokainen voi valita niistä itselleen sopivimmat. Juhlapäivistä löytyy internetistä lisätietoa Wikipedian lisäksi esim. sivustolta <http://opettajatv.yle.fi/juhlapaivat>. Myös oppaan lopussa on luettelo sähköisistä lähteistä.
- ➔ **Vinkki 2:** Suomi-koulussa on varmaankin käytössä suomalainen kalenteri, jonka avulla opetellaan viikonpäiviä, kuukausia, eilen – tänään – huomenna -käsitteitä ym. Oppilaat näkevät kalenterissa outoja tai muuten kiinnostavia juhlapäiviä. Opettajan on hyvä voida antaa heille ensimmäinen käsitys ko. juhlasta. Jos asia kiinnostaa oppilaita, he voivat itse hankkia lisätietoa, tai asiaa voidaan käsitellä yhdessä oppitunnilla. Internetistä on saatavissa suomalaisia kalentereita: esim. osoitteessa www.almanakka.fi on kalenteri, johon juhlapyhät on merkitty, tai sivuilla www.paivyri.fi on maksullinen versio, josta löytyy nimipäiviä.

SYKSY

Mikkelinpäivä (Enkelien sunnuntai)

Mikkelinpäivää vietetään arkkienkeli Mikaelin muistoksi 29.9. tai sitä seuraavana sunnuntaina. Vanha kansa vietti silloin sadonkorjuun päättymispäivää.

- ➔ **Vinkki 3:** Suomikoululaiset voivat miettiä, mitä kaikkea Suomessa viljellään ja tuoda jotain tuoretta mukaan maisteltavaksi.
- ➔ **Vinkki 4:** Kannattaa tutustua Hugo Simbergin maalaukseen ”Haavoittunut enkeli”. Oppilaat voivat kirjoittaa tai kertoa oman versionsa siitä, miksi kuvan enkeli on haavoittunut, mihin häntä ollaan viemässä, paraneeko hän vielä jne. Jos vietetään enkeli-juhlaa, nämä kertomukset voidaan lukea ääneen. Pienempien oppilaiden kanssa voidaan myös jutella enkeleistä, piirtää ja askarrella niitä.

Aleksis Kivi

Lokakuun 10. päivänä nousee lippu salkoon kansalliskirjailijamme Aleksis Kiven syntymäpäivän ja suomalaisen kirjallisuuden kunniaksi. Kivi syntyi Nurmijärvellä vuonna 1834 ja kuoli 31.12.1872. Teoksista mainittakoon näytelmät *Karkurit*, *Kullervo*, *Kihlaus*, *Lea* ja *Nummisuutarit*. Vuonna 1870 valmistunut *Seitsemän veljestä* on ensimmäinen suomenkielinen romaani.

→ **Vinkki 5:** *Seitsemän veljestä* -kirjasta voi internetissä sivustolla www.seitsemanveljesta.net kerrata tietojaan tai opetella uutta.

→ **Vinkki 6:** Mauri Kunnas on kirjoittanut ja kuvittanut tarinan Jukolan veljeksistä kirjassaan *Seitsemän koiraveljestä* (2002). *Seitsemän veljestä* on saatavana myös selkokielisenä (2007) kirjakaupoista ja Selkokeskuksen kirjavälityksestä. *Seitsemän veljeksien* selkokielisiä tarinoita on luettavissa myös <http://papunet.net/selko/tarinat/seitseman-veljesta/>.

Seitsemästä veljeksistä ovat peräisin monet tunnetut lauluiksi sävelletyt runot, kuten *Seitsemän miehen voima*, *Laulu oravasta*, *Mitä minä huolin* ja *Sydämeni laulu*.

→ **Vinkki 7:** Pienen Aleksis Kivi -juhlan voi viettää vaikkapa laulamalla tai lausumalla näitä runoja. Lisäksi voi kertoa kirjailijan elämästä ja lukea otteita teoksista. Seitsemällä veljeksellä, Juhanilla, Aapolla, Tuomaalla, Timolla, Laurilla, Simeonilla ja Eerolla, on nimittäin jokaisella omat luonteenpiirteensä, joista saa aiemmin mainituilta nettisivuilta hyvän käsityksen. Juhlassa voidaan veljekset esitellä vaikka niin, että oppilaat ovat veljesten rooleissa ja kertovat tyyliin: "Olen Juhani, veljeksistä vanhin, äkkipikainen jne.". Ranskankielisiä maita kiinnostaa ehkä tieto, että "7 veljestä Suomesta" kirjaa on saatavana ranskankielisenä käännöksenä. Kirjan aukeamalla on toinen sivu suomeksi ja toinen ranskaksi.

→ **Vinkki 8:** Aleksis Kiven syntymän 175-vuotisjuhlan kunniaksi ilmestyi *Aku Anikka* (41/2009), jossa oli *Nummisuutarit* kerrottu ankkamaisesti! www.akuankka.fi sivuilta voi tilata *Aku Anikkoja*, mutta tilaukset toimitetaan vain Suomeen. *Nummisuutareiden* Akua pääsee lukemaan osoitteesta http://www.verkkokampanjat.fi/akuankka/digi_aku/.

YK-päivä

Yhdistyneiden kansakuntien liputuspäivä on 24.10. YK:n peruskirja allekirjoitettiin 24.10.1945. Vuosi 2009 oli lasten oikeuksien 20-vuotisjuhla. YK on itsenäisten valtioiden vapaaehtoinen turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö. Sen tehtävänä on mm. kehittää kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta sekä terveyttä ja taloudellista yhteistyötä.

Suomi-koulun tunnilla voidaan juhlistaa päivää laulamalla ystävydestä kertovia lauluja. Voidaan yhdessä miettiä, millä tavalla voi parhaiten ylläpitää rauhaa ja elää so- vussa erilaisten kulttuurien ja tapojen edustajien kanssa. Lisävinkkejä saa esim. (ks. sähköiset lähteet) YK:n lastensivustoilta ja opettaja.tv:n oppimateriaaleista.

→ **Vinkki 9:** YK-päivän aiheina voivat olla myös läheisyys ja välittäminen. Pienimpien kanssa voidaan käydä läpi tunnetiloja esimerkiksi erilaisin ilmein. Myös erilaisuus voidaan ottaa esille ja tarkasteluun; kuinka jokainen oppilas luokassa/ kotona/ kou- lussa/ kaupungissa on erilainen, mutta kuitenkin kaikilla on samat tunteet ja tarpeet. Luokkaan voidaan myös kutsua vieras kertomaan omasta elämästään erilaisena esim. kielen, kulttuurin, vamman tai elämäntavan osalta.

Pyhäinpäivä

Lokakuun lopulla vietetään pyhäinpäivää vainajien muistoksi. Suomessa se sijoittuu 31.10.–6.11. välisen ajan lauantapäivälle. Pyhäinpäivä on kahden pyhäpäivän yhdis- tymä: ”kaikkien pyhien päivä” ja ”kaikkien autuaiden uskovien muistopäivä”. En- tisaikaan uskottiin pyhien miesten olevan liikkeellä pyhäinpäivänä, ja heille tarjot- tiin sauna ja ruokaa. Nykytapoihin kuuluu kynttilöiden ja kukkalaitteiden vieminen omaisten haudoille.

→ **Vinkki 10:** Suomi-koulussa voivat oppilaat sytyttää kynttilän jonkun muistoksi. Tästä voi kertoa toisille ja sitten sytyttää kynttilän. Muisteltava asia voi olla edesmennyt sukulainen, lemmikkieläin tai esim. historiallinen henkilö tai kuuluisuus. Ennen kuin muisteluun ryhtyy, on syytä harkita, ettei aihe turhaan satuta tai järkytä oppilaita. Jos yhtään epäilyttää, silloin on parempi jättää väliin.

Kekri

Kekri on muinaissuomalainen sadonkorjuun juhla (jonkinlainen vastine nykyiselle Halloween-juhlalle), jota vietettiin mikkelinpäivän ja pyhäinpäivän välisenä aikana, tarkka ajankohta määräytyi kulloisenkin vuoden syystoimien mukaan. Sana kekri tar- koitti kansankielessä viimeiseksi jäämistä tai jonkin päättymistä. Kekri merkitsi myös vuoden vaihtumista maatalousyhteisössä.

Ruotsalaisuuden päivä

Ruotsalaisuuden päivä 6.11. on vakiintunut liputuspäivä. Suomikoululaiselle päivän vietto ei ehkä ole tuttu. Internettiä selailemalla tai kirjoista löytyy tieto päivän tarkoi- tuksesta:

”Ruotsalaisuuden päivää on vietetty aina vuodesta 1907 saakka. Sen tarkoituksena on vahvis- taa ruotsinkielisen kansanosan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Suomi kuului kauan Ruotsin

valtakuntaan ja ruotsi oli silloin suomalaistenkin hallintokieli. Ruotsalaisuuden juhlapäiväksi valittiin marraskuun kuudes, Ruotsin kuningas Kustaa II Aadolfin kuolinpäivä. Ruotsalaisuuden päivä on vakiintunut liputuspäivä. <http://opettajatv.yle.fi/juhlapaivat>”

- **Vinkki 11:** Suomi-koulussa voidaan puhua kielistä yleisesti. Kieliä ja yksittäisiä sanoja voidaan vertailla kirjoittaen ja puhuen, puhutaan siitä mitä kieliä omassa perheessä tai suvussa osataan puhua. Voidaan ottaa esille kielet, joissa on erilaisia merkkejä (kiina, venäjä, kreikka) ja miettiä mitä on viittomakieli, riimukirjoitus ja elekieli. Kielten oppimisen merkitystä voidaan korostaa ja lapsia rohkaista erilaisten kielten käyttöön. Kielen hallitseminen on avain kulttuureihin, suvaitsevaisuuteen ja erilaisten tapojen kunnioitukseen. Katso vinkki 9.

Isänpäivä

Isänpäivää vietetään Suomessa marraskuun toisena sunnuntaina, puoli vuotta äitienpäivästä. Päivä on liputuspäivä, ja se on ollut kalenterissa vuodesta 1970. Ks. isänpäiväjuhlaesimerkki,

- **Vinkki 12:** Suomi-koulussa voi askarrella isälle kortin tai muun pienen lahjan. Koululaiset voivat kertoa, mikä omassa isässä on parasta, mitä hän tekee mieluiten ja miksi hän on maailman paras isä. Muissa maissa, joissa isänpäivä onkin ehkä vaikkapa toukokuussa, voi suomikoululaisen isä yllättyä iloisesti marraskuisena sunnuntai-aamuna, kun saa esim. aamiaisen sänkyyn ja itse tehdyn lahjan/kortin. Katso juhlaesimerkki isänpäivän vietosta kappaleesta 3.
- **Vinkki 13:** On hyvä ottaa huomioon, että kaikki perheet eivät ole ydinperheitä. Lapsilla voi olla biologinen isä ja äidin uusi mies elämässään. On myös perheitä, joissa isä ei ole lainkaan mukana lapsen arjessa. Isä voi olla myös kuollut. Näin ollen isänpäivänä tunneilla voidaan puhua perheen/suvun merkityksestä, erilaisista perheistä - siitä että vaikka perheet ovat erilaisia, silti asiat toimivat. Esillä voivat olla myös tunteet, perheiden askareet (mitä tehdään yhdessä, mitä erikseen) jne.

TALVI

Itsenäisyyspäivä

Suomen itsenäisyyspäivä on 6.12. Päivä on Suomessa pyhäpäivä, jolloin tärkeät kansalaiset on kutsuttu linnan juhliin eli presidentin vastaanotolle. Itsenäisyyspäivänä sytytetään ikkunoille kaksi kynttilää.

- ➔ **Vinkki 14:** Kannattaa miettiä oppilaiden kanssa, mitä itsenäisyys Suomelle on merkinnyt ja mikä olisi itsenäisyyden vaihtoehto. Mitä on itsenäisyys? Mitä se tarkoittaa – lapsen ja aikuisen kohdalla? Mitä se on oman perheen sisällä? Mitä itsenäisyys siis tarkoittaa kokonaiselle kaupungille tai maalle?
- ➔ **Vinkki 15:** Suomen itsenäisyyttä voidaan juhlia Suomi-koulussa. Juhlita voidaan tehdä näyttävät ja isot tarkalla suunnittelulla ja ohjelmalla sekä kutsumalla juhliin vanhemmat tai muita ulkopuolisia tahoja. Pienimuotoisemman tilaisuuden voi järjestää vaikka luokan tai koulun piirissä.
Ohjelmana voidaan esittää suomalaisia lauluja (kansallislaulu ja muut isänmaalliset laulut, kansansävelmät) tai muuta musiikkia, runoja, kertoa suomalaisista merkkihenkilöistä, Suomen historiasta. Katso juhlaesimerkki itsenäisyyspäivän vastaanotosta kappaleesta 3.
- ➔ **Vinkki 16:** Jos Suomi-kouluissa askarrellaan Suomen lippuja, on hyvä muistaa seuraavat ohjeet: Pystysuunnassa kansallislippu jakautuu suhteessa 4:3:4 ja vaakasuunnassa 5:3:10. Pieniä lippuja voi askarrella vaikkapa liimaamalla pieniä lippuja hammastikkuihin, jotka puolestaan työnnetään leivonnaisten koristeeksi. Isoja, jopa jättimäisiä lippuja voidaan värittää esim. sormiväreillä kartongeille.
Usein suomalaisilta kysytään, mitä lipun värit symbolisoivat. Sininen on järvien ja valkoinen hankien väri. Oppilaiden kanssa voi tehdä mielikuvaharjoituksia, mitä lipun värit tuovat mieleen. Ehkä kaikille sininen ja valkoinen eivät olekaan järvet ja hanki. (mukailen Jaakkola & Vuoriaho 1986.)

Suomalainen musiikki ja Jean Sibelius

Valtioneuvosto on päättänyt nimetä joulukuun 8. päivän, Jean Sibeliuksen syntymäpäivän, suomalaisen musiikin päiväksi ja suositella sitä myös liputuspäiväksi vuodesta 2011 alkaen.

- ➔ **Vinkki 17:** Suomi-koulun suomalaisen musiikin juhlaa voidaan viettää laulamalla ja muuten itse musisoimalla tai käyttämällä äänitteitä. Jokainen voi tuoda kotoaan mielimusiikkinsa toisten kuultavaksi, tai opettaja voi valita sävellykset. Jean Sibelius on Suomen tunnetuin säveltäjä, mutta muitakin suomalaisia säveltäjiä ja musiikinesittäjiä

on hyvä ottaa esille. Myös kevyen musiikin edustajista voidaan puhua ja miettiä nyky-musiikin eri lajien nimityksiä musiikkinäytteiden avulla, esim. pop, rock, indie, ooppera, klassinen, kevyt musiikki jne. Jollei opettajan oma levykokoelma ole riittävän laaja, internetistä voi kuunnella ja katsella musiikkia esim. Youtubesta <http://www.youtube.com/> tai ladata/kuunnella laillisesti musiikkia erilaisista musiikkipalveluista esim. Spotify <http://www.spotify.com> tai Deezer <http://www.deezer.com> niissä maissa, joissa em. palvelut toimivat. Myös lapsilla on kotona yllättävän paljon levyjä, ja levyraadin järjestäminen on mukavaa: jokainen saa tuoda yhden lempimusiikkikappaleensa, jonka muut sitten arvioivat sanallisesti.

→ **Vinkki 18:** Suomi-koulussa voidaan tehdä henkilökuva Jean Sibeliuksesta ja parista muustakin tunnetusta tai vähemmän tunnetusta suomalaisesta muusikosta. Oppilaat voivat analysoida kuvasta, millainen ihminen Sibelius heidän mielestään olisi. Kouluikäisille oppilaille voi antaa kotitehtäväksi etsiä tietoa Sibeliuksesta, ja tämän jälkeen verrataan löydettyä tietoa kuvan pohjalta tehtyihin analyysiin. Itsenäisyyspäivää ja Sibeliusia voi muistaa samalla kertaa Suomi-kouluissa *Finlandia*-hymnillä.

Adventti ja joulunaika

Adventtiaika alkaa marraskuun lopussa tai joulukuun alussa. Adventti tarkoittaa "Herran tulemistä". Adventtisunnuntaita on neljä, jokaisena sytytetään yksi (led)kynttilä lisää palamaan ikkunalle. Suomi-kouluissa valmistaudutaan jouluun askartelemalla joulukortteja, -koristeita ja -lahjoja. Suomalaisiin jouluperinteisiin tutustuminen on kiinnostavaa, kun niitä voi samalla vertailla asuinmaan tapoihin.

Suomessa vietetään ennen joulua lukuisia pikkujouluja, joissa syödään perinteisiä suomalaisia jouluruokia ja annetaan pieniä lahjoja. Kouluissa vietetään koko koulun yhteinen kuusijuhla viimeisenä koulupäivänä ennen joululoman alkua. Katso juhlaesimerkki joulujuhlasta uima-altaan äärellä.

Joulua voidaan juhlia korostamalla sen uskonnollista puolta tai keskittyä ei-uskonnollisiin tapoihin – tai yhdistää molemmat. Paras juhlatunnelma saadaan aikaan, kun otetaan huomioon juhlijan koulun odotukset. Yhtäällä tunnelmaan sopii joulu-evankeliumi, toisaalla halutaan keskittyä tonttujen askareisiin.

→ **Vinkki 19:** Joulujuhla voidaan aloittaa laulamalla laulu *Pikku kynttilä*. Koululaiset voivat seistä kynttilöiden kanssa yleisön edessä laulua lauletaessa. / Lapset sytyttävät kukin oman kynttilän vanhemman avustuksella / Lapset tulevat kulkueena saliin kynttilät kädessä. Laulu on niin helppo, että parin toiston jälkeen yleisö voi laulaa mukana: "Tulkaa tänne vaan, kaikki katsomaan, kuinka pieni kynttilämme saadaan loistamaan". Toisessa säkeistössä kynttilät sammutetaan. (Ollaranta- Simojoki 1989.)

- **Vinkki 20:** Elefanttimarssia voidaan laulaa ja leikkiä, kun muutetaan elefantti joulutontuksi.

Tekstiltään ja melodialtaan vaikeammatkin joululaulut voidaan esittää pienten kanssa yhteisvoimin, jos pienet huolehtivat ”taustamusiikista” lyömäsoittimin. Jouluun sopivia ovat varsinkin kapulat, triangeli, metallofoni ja erilaiset kulkuset.

Opettaja tai isommat oppilaat lukevat jouluisen tarinan, pienet oppilaat esittävät sen pantomiimina tai rytmisoittimin.

- **Vinkki 21:** Oppilaiden kanssa voidaan luokassa tehdä henkilöprofilointi joulutontusta. Mitä sanasta tonttu tulee mieleen? Millaisia tontut yleensä ovat? Mitä tapoja heillä on? Missä tontut elävät ja työskentelevät? Mitä ongelmia on tonttuna olemisessa? Miksi jotakuta ihmistä sanotaan tontuksi? Eri luokkien tonttuprofilit voi esitellä joulujuhlan ohjelmanumerona.

Lucia

Lucian päivää vietetään 13. joulukuuta. Nykyisin tapahtumasta ja Lucian valinnasta vastaa Folkhälsan yhteistyössä Hufvudstadsbladetin, Radio Vegan ja FST5:n kanssa. Koko Suomen Lucia on valittu vuodesta 1949, ja hänet kruunataan Helsingin Tuomiokirkossa. Monissa suomalaisissa kaupungeissa valitaan oma Lucia-neito, jolla perinteisesti on vaaleat ja pitkät hiukset. Lucia on sokeiden suojeleja, valon tuoja.

- **Vinkki 22:** Suomi-kouluissa voi laulaa Santa Lucia -laulua, joka alkaa sanoilla ”Oi taivahalla kuu”. Kuka olisi sopiva Lucia-neito Suomi-koululenne? Lucia pukeutuu valkoiseen pukuun, ja päänsä päällä hän kantaa kynttiläkruunua. Voi olla myös useita Lucia-neitoja, ja he voivat vierailta kulkueena myös muissa ryhmissä / luokissa. Vapaaehtoiset voisivat leipoa koko ryhmälle Lucia-pullia, tai niitä voidaan leipoa yhdessä, jos leipomiseen on tilat. Rahan keräämiseksi pullia voidaan myydä koulun taukotiloissa. Mikäli Lucia-esityksestä halutaan isompi projekti, voi Lucia-neidon kuroineen tarjota esiintymään, palkkiota vastaan, esim. yritysten joulujuhliin, kulttuuri-instituutteihin tai joulumyyjäisiin.

Tuomaanpäivä

Tuomaanpäivä on 21.12., ja entisaikana se varattiin suursiivoukseen. Tuomaan päivään mennessä joulun valmistelut alkoivat olla valmiit. Kauan aikaa sitten tehtäviin kuului esimerkiksi savupirttien peseminen ja valkaiseminen jouluksi, silloin puhuttiin Touhu- ja Noki-Tuomaasta.

Tuomaan päivään liittyy tuttu sanonta: ”Hyvä Tuomas joulun tuopi, paha Nuutti pois sen viepi.” Hämeessä ja Uudellamaalla on puolestaan sanailtu: ”Tuomaasta housut naulaan ja alkaa joulurauha.”

Joulun aika

Suomessa juhlapäivää edeltävä päivä on nimeltään aatto (jouluatto, juhannusaatto, häiden aatto jne.).

Entisaikaan joulupäivä oli pyhitetty jumalanpalveluksessa käymiseen ja kotona rauhoittumiseen. Toinen joulupäivä, tapaninpäivä, oli vilkas kyläilypäivä. Silloin oli tapana lähteä tapaninpäiväajelulle.

→ **Vinkki 23:** Joulukirkossa luetaan perinteisesti jouluevankeliumi Luukkaan evankeliumista. Suomikoululaisista voi olla mielenkiintoista lukea se suomen eri murteilla, kaikki helposti löydettävissä internetistä. Joskus voi esittää jouluevankeliumin vaikkapa Kalevalan kielellä (laulettuna tai lausuttuna) kanteleiden säestyksellä. Jouluevankeliumista on hyvä puhua myös avoimesti ja selkeästi ja miettiä, mitä oikein tapahtui tuolloin, miksi joulua vietämme. Joulun tarinaa voidaan verrata myös nykyelämään ja miettiä yhtäläisyyksiä ja eroja.

Uusi vuosi

Uudenvuodenaatto 31.12. on useimmille suomalaisille päivä, jolloin juhlietaan ystävien kanssa vuoden vaihtumista. Tähän hetkeen liittyy taikojakin (tinan valanta, ennustaminen) sekä uuden- vuoden lupaukset. Tyypillistä ovat myös raketit, joiden alkuperäinen tarkoitus on ollut pahojen henkien karkotus.

Uudenvuodenpäivä 1.1. on kirkkovuoden ensimmäinen merkkipäivä, Jeesuksen ympärileikkauksen ja nimenannon päivä. Päivä on Suomessa pyhäpäivä. Silloin kuullaan perinteisesti tasavallan presidentin uudenvuodenpuhe.

Suomikoululaiset ovat uutenavuotena lomalla, mutta vuodenvaihteen juhlistamisesta voidaan keskustella etukäteen miettimällä, miten raketit ammutaan ja tinat valetaan turvallisesti. Miten eri kulttuureissa vietetään uuttavuotta? Onko kaikilla sama uusi-vuosi tai ylipäättään samanlainen ajanlaskutapa? Mitä uuden alku merkitsee?

→ **Vinkki 24:** Puhutaan oppilaiden kanssa eri kulttuureista, perheiden erilaisista, mutta yhtä arvokkaista juhlatavoista ja uudenvuodenvietosta. Uusi vuosi tai kalenterivuosi ei ala kaikkialla yhtä aikaa, vaan eri kansat tai uskonnot saattavat seurata erilaisia kalentereita: Milloin niissä on uusi vuosi? Mitä vuotta muissa kalentereissa tai uskonnoissa vietetään? Mistä eri tavat juontavat juurensa? Milloin ajanlasku oikein alkoi ja mistä? Uudenvuoden aluksi voidaan kerrata myös tuleva kalenterivuosi ja tärkeimmät etapit, ja näihin etappeihin eli juhlapyyhiin voidaan palata tarkemmin, kun ne tulevat ajankohtaisiksi.

- **Vinkki 25:** Jokainen voi antaa uudenvuodenlupauksen. Jos sellainen on annettu edellisenä vuonna, voidaan todeta, onko lupaus pidetty. Oppilaat voivat kirjoittaa lupauksensa lapuille, jotka luetaan yhdessä. Toiset yrittävät arvata, kenen lupauksesta on kyse.

Loppiainen

on 6. tammikuuta. Se on joulunajan viimeinen juhlapäivä, nykyään myös lähetystyön juhla. Loppiainen on kristinuskon vanhimpia juhlia, vanhempi kuin joulu. Itämaan tietäjät tulivat osoittamaan kunnioitusta vastasyntyneelle juutalaisten kuninkaalle, mihin viittaa joulukuusen latvassa oleva tähti. Myös joulukukkana käytetty punainen tai valkoinen joulutähti viittaa loppiaisen tapahtumiin. Jeesus-lastasta kumartamaan tulleet kuninkaat, itämaan tietäjät, juhlivat loppiaisenä ja muistuttavat, että kaikilla ihmisillä on mahdollisuus antaa syvä kunnioituksensa maailmaan saapuvalla pelastajalle. Loppiaisen evankeliumi kuuluttaa, että joulun sanoma ei pysähdy vain Israeliin eikä mihinkään muuhunkaan maahan, vaan se kuuluu kaikille kansoille. Loppiainen on lähetystyön luontainen juhlapäivä.

- **Vinkki 26:** Etsikää yhdessä erilaisia joulun- ja loppiaisen viettotapojen symbolimerkityksiä. Moni itsestään selvältä tuntuva asia voi avautua uudessa valossa...

Runeberg

Kansallisrunoilijamme Johan Ludvig Runebergin päivää vietetään 5. helmikuuta, jolloin myös liputetaan. Runeberg syntyi 5.2.1804 ja kuoli 6.5.1877. Kansallisrunoilijan maineen toi Runebergille hänen kuuluisin teoksensa, aikansa bestseller, kahtena osana vuosina 1848 ja 1860 ilmestynyt Vänrikki Stoolin tarinat, jossa kuvataan Suomen sodan venäläisiä, ruotsalaisia ja suomalaisia sotilaita kenraalista kuormareenkiin. Vänrikki Stoolin tarinat kruunasi ensimmäisen osan johdantoruno Maamme, jonka Runeberg oli kirjoittanut jo syksyllä 1846 ja jota hän oli itse yrittänyt säveltää. Kuuluisaksi laulu tuli Paciuksen säveltämänä ylioppilaiden Floran päivän juhlassa Helsingin Kuntähtien kentällä vuonna 1848. Tuon juhlan jälkeen se sai nopeasti kansallislaulun aseman.

- **Vinkki 27:** Internetistä löytyy paljon materiaalia Runebergin päivää varten. Päivän teemana voivat olla laajemmin kirjallisuus ja sen eri lajit sekä oppilaiden lempikirjat.

Saamelaisten päivä

Saamelaisten päivää on vietetty 6. helmikuuta vuodesta 2004 alkaen. Saamelaiset ovat ainoa alkuperäiskansa EU:n alueella.

- **Vinkki 28:** Saamelaisten päivä tarjoaa Suomi-kouluille erinomaisen tilaisuuden pohtia eri heimoja, murteita ja niiden tapoja ja ilmentymiä. Millaisia heimoja on kotimaassasi? Mistä me polveudumme, kuinka erilaiset heimot ja ihmisryhmät erottuvat toi-

sistaan – mikä on kuitenkin samanlaista? Jos mahdollista, kutsukaa Suomi-koululle vieraaksi eri murteita puhuvia vierailijoita. Sama suomen kieli, mutta niin erilaisia tapoja puhua sitä.

Saamen kieleen ja kulttuuriin voi tutustuttaa oppilaat esimerkiksi *Tekstitulkin* (2001) saamelaispaketin (2001) avulla. Kyseinen opetuskansio on jaettu kaikkiin Suomi-kouluhin.

Penkkarit –Tiedoksi Suomeen vaihto-oppilaksi meneville:

Penkinpainajaisia eli penkkareita vietetään helmikuun alkupuolella, kun abiturientit lopettavat koulun ja aloittavat ylioppilaskirjoituksiin valmistautumisen. Penkinpainajaisia on vietetty Suomessa jo lähes yhtä kauan kuin ylioppilaskirjoitukset ovat olleet olemassa. Aluksi kirjoitukset järjestettiin vain Helsingissä, ja penkinpainajaisissa helsinkiläiset opiskelijat saattoivat ulkopaikkakuntalaiset juniinsa. Myöhemmin myös helsinkiläiset halusivat omaa ohjelmaa, joten alettiin järjestää penkinpainajaisten reki-ajeluja. Tämä perinne levisi Helsingistä kirjoitusten mukana muualle Suomeen. Reki-ajelu päättyi ravintolaan, jossa abiturientit saivat ostaa ensimmäistä kertaa alkoholia. Nykyinen karnevaalien kaltainen ajelu on tullut vasta sotien jälkeen.

Penkkareissa lukioiden viimeisellä luokalla olevat ovat perinteisesti ajelleet kuorma-autojen kyydissä ympäri kaupunkinsa keskustaa heitellen makeisia. Kuorma-autoihin on myös tapana kiinnittää suurikokoisia ohikulkijoita hauskuuttavia julisteita, joihin on maalattu kunkin koulun nimi..

Lukioelämään kuuluu myös ruusukonva, jonka kakkosluokkalaiset järjestävät abeille. Siellä lauletaan mm. osuvasti sanoitettu laulu jokaiselle abiturientille.

Penkkareita seuraava päivä on vanhojen päivä. Silloin kakkosluokkalaiset pukeutuvat vanhanaikaisiin asuihin ja kiertävät luokissa jaellen karkkeja. Illalla heillä on tanssiaiset vanhaan tyyliin.

→ **Vinkki 29:** Kuka estää suomikoululaisia pukeutumasta vanhaan tyyliin jollekin helmikuun koulutunnille? Teeman voi linkittää historiaan / muihin merkkipäiviin laajemminkin.

Mistä tunnet sä ystävän?

Ystävänpäivää on vietetty Suomessa 14. helmikuuta vuodesta 1987 alkaen, vaikka virallisesti se hyväksyttiin vasta 1996. Jonkun mielestä se on allakan turhin juhla tai juhlien rikkaruoho, mutta toiselle se merkitsee miltei joulua. Lopultahan riippuu aina meistä itsestämme, minkä sisällön kullekin elämämme päivälle annamme.

Ystävänpäivä muistuttaa, että ystävyyttä on hoidettava. Verkostoitumisen, luovan yhteydenpidon ja sosiaalisuuden perustalle rakennetaan yhteyksiä. Tekstiviesti, sähköposti tai vaikkapa vanhanaikainen postikortti ei ole lainkaan vähäinen väline silloin, kun ystävyyttä vaalitaan.

Entä se ystävyuden toinen puoli? Makedonian kuningas Antigonos II Doson (225 eKr.) rukoili jo yli kaksituhatta vuotta sitten: ”Jumala, varjele minua ystävistäni, vihollisistani minä selviän itse.”

Samanaikaisesti kun monet hyvät tavat unohtuvat ja merkittävät juhlaperinteet haalistuvat, syntyy uusia traditioita. Ystävänpäivän tulemisesta Suomeen saamme kiittää Jaska Jokusta. Tämä Charles M. Schulzin luoma sarjakuvahahmo näet ottaa vastaan pyhän Valentinuksen päivänä uskomattoman määrän postikortteja ja mittauttaa niillä suosiotaan. Sitä sitten kaikki Ressut, Eput, Toistot, Sallit, Kielot ja Kaustiset kaverineen ihmettelemään. Ja tapa tarttuu: tuskin Piparminttu-Pipsa tai Rapa-Ripakaan malttavat olla ystävänpäiväkorttia lähettämättä. Hekin ovat oppineet, että ystävää on muistettava. Vaikka ystävänpäivänvietto tulikin meille Amerikasta, ovat juhlan juuret syvällä kristillisessä perinteessä.

→ **Vinkki 30:** Oppilaat voivat kirjoittaa ystäväille kirjeen (mikä tietenkin sopii ympäri vuoden). Voi myös miettiä, mitä on todellinen ystävyys, millainen on hyvä ystävä, mitä voisi tehdä ystävän hyväksi. (Vrt. YK-päivä.) Ystävä voi olla myös koira, kissa, mummu, vaari tai vaikkapa oma pehmolelu. Miten voisin itse olla hyvä ystävä jollekin, joka näyttää olevan yksinäinen? Miten ystävyyttä voi ylläpitää, jos ystävä on matkojen takana?

Ystäville voi askarrella kortteja ja pieniä lahjoja ja ystävät voi kutsua kylään. Myös Suomi-koulussa voi järjestää kekkerit, joihin kutsutaan ystäviä. Jos tilat tai käytännön järjestelyt eivät mahdollista ystävävieraita, niin oppilaat voivat pyytää ystävänsä kirjoittamaan vanhaan kunnon Ystäväni -kirjaan ja keskustella erilaisista ystäivistä sen pohjalta.

KEVÄT

Laskiainen

Pääsiäisaika alkaa laskiaisesta. Laskiaissunnuntaista, joka voi sijoittua aikaisintaan 1. päivään helmikuuta ja viimeistään 7. päivään maaliskuuta, on pääsiäiseen aikaa seitsemän viikkoa. Varsinainen laskiainen on laskiaistiistaina, jonka jälkeen alkaa paastonaika, joka puolestaan päättyy ensimmäiseen pääsiäissunnuntaihin. Paastotessa pidättäydytään lihan syönnistä, joissakin tapauksissa myös maitopohjaisista ruoistaakin. Kristillisessä perinteessä paastonaika symbolisoi Jeesuksen 40 päivää kestänyttä paastoa erämaassa. Ortodoksien paastonaika noudattaa omaa erillistä kalenteriaan. Uskonpuhdistuksen myötä paastoaminen ei liittynyt enää suoranaisesti pääsiäisen uskonnolliseen puoleen, vaan sen arveltiin vaikuttavan suotuisasti seuraavaan vuoteen. Vähitellen laskiaisesta kehittyi talonpoikainen työnjuhla.

Laskiaiseen, kuten kaikkiin vuotuisjuhliin, liittyy erilaisia tapoja, taikoja, enteitä ja kieltoja, jotka koskevat naisten töitä. Miesten työt liittyvät useimmiten jouluun. Lähes kaikilla toiminnoilla oli suotuinen tai kielteinen vaikutus seuraavan vuoden saatoon ja muuhun hyvinvointiin. Siksi entisaikaan oli tärkeää olla selvillä näistä taioista. Laskiaisen tienoille sijoittui aikoinaan muinaiseurooppalainen vuodenvaihde, minkä vuoksi siihen on Suomessa liittynyt aikaisemmin runsaasti kansanuskomuksia ja taikoja. Uskomusten mukaan suomalaisen laskiaisen menot ovat peräisin ikivanhasta työnjuhlasta, jolloin naiset lopettivat pellavien, villojen ja hamppujen muokkaamisen ja langoiksi kehräämisen (Vilkuna 2002). Talonpoikainen ilonpito keskittyi mäenlaskuun. Ilkamoinnin ohella laskiainen oli naisten töiden kannalta merkittävä päivä. Pait si että toivottiin hyvää pellavankasvua, silloin mitattiin myös naisväen taitavuutta ja ahkeruutta. Mäkeä laskettaessa toivottiin tulevalle vuodelle onnea huutamalla ”pitkiä pellavia, hienoja hamppuja ja lautasenkokoisia nauriita”. Suomalaisen laskiaisen perinteistä elävät edelleen mäenlaskun ja talvisten ulkourheilun riemut. Enää laskiaista ei yhdistetä pellavankasvuun, vaan siinä hyvästellään pimein talvi ja odotellaan tulevaa kevättä. Mäenlaskun ja ulkoilun ohella laskiaisen perinteisiin kuuluvat hernekeitto ja erilaisin täytein täytetyt laskiaispullat – kuumaa kaakaota unohtamatta.

Laskiaisen nimitys ei juonna juuriaan pelkästään mäenlaskusta. Hänninen (2009) kirjoittaa Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen laskiais- ja pääsiäisajan sanastossa seuraavasti: ”Nimitys laskiainen on johdos verbistä laskea. Kyseessä on siis joko päivä, jolloin on alettu laskea paastopäiviä, tai jolloin on laskettu (eli päästetty) paasto alkamaan. Neljäkymmenen arkipäivän kuluttua laskiaistiistaista vietettävä pääsiäinen on todennäköisesti saanut nimensä verbistä päästä, päästä paastosta.”

(lähteet: <http://fi.wikipedia.org/wiki/Laskiainen>, <http://www.ajasto.fi>, <http://www.kotus.fi>)

➔ **Vinkki 31:** Laskiaisena on perinteisesti laskettu mäkeä sekä syöty hernekeittoa ja laskiaispullia. Jos Suomi-koulunne on lämpimässä maassa, voitte keksiä vaihtoehdon mäenlaskulle. Lähes jokaisessa leikkipuistossa on liukumäki... Katso juhlaesimerkit helteisistä laskiaisriehoista.

Laskiaisena voidaan puhua myös paastonajasta yleisesti: Miksi jotkut paastoavat – mitä se tarkoittaa? Onko sinun perheessäsi joku joskus paastonnut? Mitä elimistössä paastonaikana ehkä tapahtuu? Onko joku ollut joskus karkkilakossa? Miksi välillä voi pitää taukoja esim. herkkujen syömisessä?

Kalevala

Kalevalan ja suomalaisen kulttuurin päivä 28. helmikuuta on virallinen liputuspäivä. *Kalevalan* ensimmäinen painos ilmestyi vuonna 1835. Elias Lönnrot (1802–1884) kokosi runoelman kansanrunoista, joita hän merkitsi muistiin runonlaulajilta Suomen ja Karjalan matkoillaan vuosina 1828–1835. Lönnrot antoi runoelmalleen nimeksi *Kalewala, taikka Wanhoja Karjalan Runoja Suomen kansan muinosista ajoista* ja päiväsi sen esipuheen 28. helmikuuta 1835.

Kalevala on teoksen julkaisemisesta lähtien innoittanut taiteilijoita kuten muusikkoja, kirjailijoita, taidemaalareita, näyttelijöitä ja tanssijoita. *Kalevala* on inspiroinut niin oopperan kuin sarjakuvankin tekoon. Mauri Kunnaksen *Koirien Kalevala* -kuvakirjassa koirahahmot seikkailevat *Kalevalan* hengessä, mutta myös kirjailijan omien veijari- maisten tulkintojen mukaisesti.

Kalevalan henkilöihahmoista tunnetuimpia ovat *Kalevalan* keskushenkilö Väinämöinen, tämän huono-onninen kilpailija Joukahainen, traagisen kohtalon kokevat Aino ja Kullervo, sammon takonut seppä Ilmarinen sekä Pohjolan emäntä Louhi.

Sammon tulkinnoista on kiistelty *Kalevalan* synnystä lähtien. Erään tulkinnan mukaan sampo on rikkauksia, rahaa, viljaa ja suolaa tuottava mylly. Seppo Ilmarinen takoi sammon Pohjolan emännälle vastineeksi tämän tyttärestä. Lisätietoja *Kalevalasta* <http://www.kalevalaseura.fi/kalevalankankahilla/> ja <http://oppiminen.yle.fi/kalevala>.

➔ **Vinkki 32:** Koululaiset voivat käyttää mielikuvitustaan ja piirtää sammon tai askarella sen kolmiulotteisesti. Kukaan ei ole väärässä, kaikki tulkinnat ovat mahdollisia. Syntyneet taideteokset voidaan myydä huutokaupassa ja näin kerätä rahaa koululle. Sampo tuottaa onnea ja sen menetys epäonnea, käy ilmi *Kalevalasta*!

➔ **Vinkki 33:** Suomikoululaiset voivat lukea tai laulaa otteita *Kalevalasta* (koko *Kalevalan* voi laulaa samalla melodialla) ja säestää mahdollisuuksien mukaan kanteleella. (Kan-

teleen synty on kerrottu Kalevalassa kahdesti.) Kannattaa kokeilla perinteistä vuoro-
laulua, jolloin joku vahva laulaja toimii esilaulajana. Voidaan yrittää myös omien ru-
nojen sepittämistä Kalevalamitalla.

Luokan jakaminen kahtia Kalevalaksi ja Pohjolaksi voi oppilaista olla mielenkiintoista.
Tutkitaan, kummalle puolelle eepoksen tunnetut henkilöt kuuluvat. Jos *Kalevalan* sa-
nat tuntuvat liian vaikeilta, apua voi hakea Kalevalan sanakirjasta (2009).

Myös Suomi-koulujen tuki ry:n sivuilta (www.suomikoulut.fi) löytyy linkki seikkai-
luun *Kalevalan kankahilla*.

→ **Vinkki 34:** Väinämöisen ja Joukahaisen kilpalaulanta – väittely – voidaan myös pistää
pystyyn sopimalla jokin sopiva aihe. Väittelyä seuraavat oppilaat antavat pisteitä ja
lopuksi nähdään, kuka on laulanut kenet suohon. Ehkä voittajaksi selviytyykin tällä
kerralla Joukahainen.

→ **Vinkki 35:** Tehdään kuvitteellinen maakuntamatka Elias Lönnrotin hengessä. Jokai-
nen oppilas kertoo jostain hänelle tutusta paikasta Suomessa. Kuvitelkaa olevanne ny-
kyajan ”Eliaksia” ja kävelkää Suomen kartalla paikkakunnalta toiselle kertoen, mitä
erikoista ja huomion arvoista siellä on. Samalla hahmottuu Suomen maantietokin.
Apuna voi kartan ohella käyttää esim. *Tatun ja Patun Suomi* -lattiapalapeliä. Ilmaisia
Suomen karttoja voi kysellä esim. Helsingin matkailusta.

Naisten päivä ja tasa-arvon päivä

Kansainvälistä naistenpäivää on vietetty 8. maaliskuuta vuodesta 1975 lähtien. Tässä
yhteydessä voi ottaa esille osittain samoja asioita kuin tasa-arvon päivänä, joka on
pari viikkoa myöhemmin. Isompien koululaisten kanssa voidaan myös keskustella
äänioikeudesta yleensä, äänioikeudesta Suomessa ja erityisesti suomalaisten naisten
varhaisesta äänioikeudesta. Onko lasten kotona miesten töitä ja naisten töitä? Pitääkö
tyttöjen pukeutua punaiseen ja poikien siniseen? Naisasialiike ja sen historia voidaan
myös ottaa käsiteltäväksi isompien oppilaiden kanssa.

Minna Canthin päivä, tasa-arvon päivä on 19. maaliskuuta. Vuonna 2007 liputettiin
ensimmäistä kertaa kirjailija Minna Canthille (19.3.1844 –12.5.1897).

Minna Canth, ensimmäinen suomenkielinen sanomalehtinainen, on ainoa suomalais-
nainen, jolla on oma liputuspäivä. Canth puhui lehtiartikkeleidensa, näytelmiensä ja
novelliensa välityksellä erityisesti naisasian ja työväestön puolesta. Canthin elämän-
työ on vaikuttanut suuresti Suomen kehittymiseen tasa-arvon ja koulutuksen edellä-
kävijämaaksi.

→ **Vinkki 36:** Suomikoululaiset voivat miettiä, mitä tarkoittaa tasa-arvo ja ovatko esim. suomalaiset oikeasti tasa-arvoisia. Ovatko miehet ja naiset tasa-arvoisia? Entä ovatko asuinmaasi tytöt ja pojat, nuoret ja vanhat, ihmiset ja eläimet tasa-arvoisia? Mitä ovat oikeus ja rehellisyys, miten ne toteutuvat perheessä / kaupungissa jne. Koululaisluokissa voidaan tehdä muistiinpanoja käydystä keskustelusta ja koostaa niistä artikkeli koulun tai muun suomalaisyhteisön lehteen.

Yläkoululaisille voi antaa pohdittavaksi, miten naisten ja miesten tasa-arvo eroaa Suomessa ja oppilaiden asuinmaassa. Oppaan kirjoitushetkellä Suomessa oli ainoana maailmassa sekä naispresidentti että naispääministeri. Olisiko tämä muualla mahdollista? Mitä tasa-arvo tarkoittaa kotona tai kaveripiirissä?

Pääsiäinen

Pääsiäistä edeltävä sunnuntai on nimeltään palmusunnuntai, päivä, jolloin Jeesus saapui Jerusalemiin ja kansa heitti palmunoksia tielle. Suomessa lapset virpovat palmusunnuntaina. Virpomisoksien taiteilu on oiva askartelunaihe Suomi-kouluun! Samalla voidaan tutustua perinteisiin virpomisloruihin.

Laskiaisena alkanutta pääsiäisaikaa jatkavat kiirastorstai, pitkäperjantai sekä ensimmäinen ja toinen pääsiäispäivä.

Pääsiäistä edeltävä hiljainen viikko huipentuu pitkäperjantaihin, Jeesuksen ristiinnaulitsemisen päivään. Varsinaista pääsiäistä vietetään pääsiäissunnuntain ja toisen pääsiäispäivän välisenä aikana. Nämä päivät ovat Suomessa pyhäpäiviä.

Pääsiäinen on kristinuskon juhla, jota vietetään Jeesuksen ylösnousemuksen juhlanä. Ylösnousemus on kristinuskon ydinkohtia ja pääsiäinen kirkkovuoden vanhin ja tärkein juhla.

Pääsiäinen on liikkuva juhla. Se asettuu kevätpäiväntasausta seuraavaan sunnuntaihin, ja sen ajankohta voi vaihdella neljä viikkoa.

Pääsiäiseen liittyy useita keväisen luonnon heräävän elämän vertauskuvia. Näitä ovat mm. narsissit, rairuoho, keltaiset pääsiäistiput sekä kanit eli puput. Uutta elämää kuvaavat myös hiirenkorvalle puhkeavat koivunoksat ja pajunkissat, jotka symboloivat Jeesuksen eteen heiteltyjä palmunoksia. Muna on eri puolilla maailmaa tunnettu hedelmällisyyden ja kasvun vertauskuva.

→ **Vinkki 37:** Suomi-kouluissa voidaan pääsiäisen juhlaa viettää keskittymällä vaikka vuorovuosina sen uskonnolliseen ja ei-uskonnolliseen puoleen.

Huhtikuun merkkipäivät

Vinkki 38: Aprillipäivänä 1. huhtikuuta voidaan miettiä, mistä aprillipäivä saa alkunsa ja miten sitä eri kulttuureissa vietetään. Päivän aikana koululaiset ja opettajat voivat käyttää mielikuvitustaan ja keksiä mahdollisimman hauskoja ja uskottavia aprillipiloja. ”Aprillia, syö silliä, juo kuravettä/suolavettä päälle!” Voidaan myös miettiä, mitä piloja itse kukin on uskonut todeksi menneinä vuosina. Koululaisille voi antaa tehtäväksi etsiä päivän lehdistä aprillipiloja.

Mikael Agricolan päivä,

suomen kielen päivä on 9. huhtikuuta. Merkkipäivä liitettiin kalenteriin vuonna 1960, ja vuodesta 1980 se on ollut vakiintunut liputuspäivä. Päivä on suomen kirjakielen isän ja uskonpuhdistajan Mikael Agricolan kuolinpäivä. Yleensä liputuspäivät ovat henkilön syntymäpäivänä, mutta koska Agricolan tarkka syntymäpäivä ei ole tiedossa, liputetaan hänen kuolinpäivänään. Samaan päivään sattuu myös *Kalevalan* koonneen Elias Lönnrotin syntymäpäivä, joten päivää ei suotta vietetä suomen kielen päivänä. Lisätietoja Lönnrotista esim. http://www.finlit.fi/tietopalvelu/elias/el_elama.html.

Suomen kirjakieli syntyi uskonpuhdistuksen myötä 1500-luvulla. Piispa Mikael Agricola julkaisi tällöin ensimmäiset suomenkieliset kirjansa: *Abc-kiria* (1543) ja *Se Wsi Testamenti* (1548). Agricolan oikeinkirjoitus perustui latinan, saksan ja ruotsin antamiin esikuviiin. Äänteiden pituuden merkitseminen tai ä:n ja e:n erottaminen oli tällöin vielä epäjohdonmukaista. Vanhan suomen kaudella, 1500-luvulta 1800-luvun alkupuolelle, suomen kirjoitustapa kehittyi ja johdonmukaistui, mutta käytäntö ei vielä laajentunut alkeisopetuksen ja kirkon ulkopuolelle. Suomeksi kirjoitettiin lähinnä uskonnollista kirjallisuutta ja hallintotekstejä. Käytännössä Suomen kansa osasi periaatteessa lukea, mutta harvoin kirjoittaa. 1800-luvun autonomian ajalla suomen kielen kehittäminen tuli ajankohtaiseksi kansallisromanttisten aatteiden myötä. Eri murteiden välillä tehtiin kompromisseja ja luotiin kirjakieli, joka ei perustunut suoraan mihinkään käytössä olleista murteista. Sanasto kehittyi voimakkaasti uusien laina- ja murre sanojen avulla. Vuoden 1863 kieliasetuksella määrättiin, että suomi saisi ruotsin rinnalla virallisen aseman 20 vuoden kuluessa. Tästä johtuen alettiin kehittää myös suomenkielistä kansanopetusta. 1800-luvulla vakiintuivat suomenkielinen lehdistö ja maallinen kaunokirjallisuus. Kirjallisuuden kehittyessä kansan lukemaan oppiminen koettiin entistä tärkeämmäksi. 1870 ilmestyneessä *Seitsemässä veljeksessä* Kivi kuvasi veljesten lukemaanoppimisharjoituksia lukkarin ohjauksessa. *Seitsemän veljestä* oli avaamassa nykysuomen kautta, jonka katsotaan alkaneen 1870. 1800-luvun vakiintumiskauden jyrkkien muutosten jälkeen, suomen kielen kehitys on ollut tasaisempaa, vaikka sanasto tietysti uusiutuu jatkuvasti. Viime vuosikymmenten merkittävin muutos ei koske yleiskieltä ja sen sanastoa vaan niiden käyttöä. Yhä virallisemmissa yhteyksissä on

sallittua käyttää ns. puhekieltä tai siihen kuuluvia muotoja. Myös sanasto elää jatkuvasti uudis- ja lainasanojen kautta. (Lähde: Wikipedia.)

→ **Vinkki 39:** Pitäkää luokassa arvaus- ja tietokilpailua uudissanoista. Kuka tietää ja tuntee viimeisimmät villitykset? Tietääkö joku tai arvaako, miksi mäyräkoira on Suomen yleisin kotieläin?

→ **Vinkki 40:** Yrittäkää lukea pieniä pätkiä vanhalla suomella kirjoitettuja tekstejä. Pohdikka yhdessä, mikä on tuttua, mikä vierasta ja vaikeaa.

Veteraanipäivää

vietetään 27. huhtikuuta, joka on vakiintunut liputuspäivä. Päivää juhlittiin ensimmäisen kerran vuonna 1987 osana Suomen itsenäisyyden 70-vuotisjuhlavuotta.

Kansallista veteraanipäivää ei vietetä voitonjuhlanä, vaan sillä on yleisempi, kaatuneiden muistopäivääkin rauhanomaisempi luonne. Juhlan kohteena ovat Suomea puolustaneet sotilaat.

→ **Vinkki 41:** Suomi-koulussa voidaan tutustua sanaan veteraani, joka tarkoittaa yleisesti ottaen henkilöä, jolla on paljon kokemusta joltain alalta. Voidaan miettiä laajemmin, miksi maailmalla soditaan, mitä sotilaat tekevät, tunteeko joku (sotien) veteraanin? Katso myös kohdat "Kaatuneiden muistopäivä" sekä "Lippujuhla".

Vappu

Vappu, suomalaisen työn päivä, 1. toukokuuta on myös työväen ja ylioppilaiden juhla. Jo keskiajalla sitä vietettiin abbedissa Valborgin pyhimykseksi julistamisen päivänä. Vapusta tuli virallinen liputuspäivä vuonna 1978. Suomalaiseen vapunviettoon kuuluu olennaisena osana ylioppilaslakkien käyttö vapunaaton illasta vapunpäivän iltaan. Helsingissä on vappuaattona ylioppilailla tapana lakittaa Havis Amandan eli Mantan patsas, ja myös muissa kaupungeissa on pienempimuotoisia patsaiden lakitustapahtumia. Katso vappujuhlaesimerkki Suomi-koulun Mantan lakituksesta.

Vappuun liittyvä sanonta "Ei vappu ole köyhän ystävä" viittaa siihen, että keväällä olivat entisaikaan ruuat melko lailla lopussa. Nykyisestä vapunjuhlinnasta sitä ei kyllä huomaa, sillä vappulounas tai -piknikki ja silliaamiainen ovat vapun perinteitä. Vappuun liittyvät olennaisina osina myös sima, munkit, tippaleivät ja rosetti-leivonnaiset. Suomikoululaiset voivat miettiä, mitä vitsikistä on sanonnassa "Joulu on joka vuosi, juhannus vain kerran vuodessa, vappu vuosittain."

→ **Vinkki 42:** Suomi-koulussa voi olla teemana vapunvietto eri maissa. Voidaan pohtia myös opiskelijoiden juhlaa, työn merkitystä elämässä ja keskustella esim. kevääntulosta, Suomessa alkavasta valoisasta ajasta ja kesäjuhlista.

Äitienpäivä

Äitienpäivää vietetään Suomessa vuosittain toukokuun toisena sunnuntaina, ja se on yksi virallisista liputuspäivistä. Valtakunnallisessa äitienpäiväjuhlassa tasavallan presidentti myöntää kunniamerkkejä ansioituneille äideille. Aiemmin on palkittu lähinnä suurperheiden äitejä, mutta viime vuosina on osoitettu arvostusta myös mm. sijaiskohteja nuorille tarjonneille äideille.

Monien perheiden perinteeseen kuuluu esimerkiksi aamiainen äidille vuoteeseen tai itse tehty kortti. Äideille on perinteisesti kerätty valkovuokkoja. Äitienpäivää vietettiin Suomessa ensimmäisen kerran vuonna 1918.

→ **Vinkki 43:** Suomi-koulussa voi kortteihin sepittää omia runoja tai käyttää valmiita. Kuten isänpäivänä isästä, voi äitienpäivänäkin kertoa omasta äidistään toisille. Voidaan taas miettiä, mitä minun äiti osaa hyvin, miksi hän on paras jne. Katso myös muita asian käsittelytapoja kohdasta "Isänpäivä".

Äitienpäivän kunniaksi oppilaat voivat tehdä luonneanalyysin (ks. vinkki 18) äidin kuvan perusteella tai maalata äidistä muotokuvan. Kirjoitusharjoituksena oppilaat voivat kirjoittaa, mitä yhtenäisyyksiä ja eroavaisuuksia äidin ja lapsen välillä on. Joku voi olla yhtä kaunis kuin äitinsä, toinen yhtä rohkea ja reipas, kolmas ei olekaan yhtä äkkipikainen kuin äitinsä... Kootkaa hauskimmat kommentit äitienpäiväkortteihin!

Äitienpäiväkortti: Taitetaan muutama erivärinen A4-kokoinen paperiarkki keskeltä ja niputetaan yhteen. Ensimmäiselle sivulle kirjoitetaan kauniin kirjaimin "Äidille". Seuraaville sivuille kirjoitetaan näin: Jos olisit kukka, olisit... Jos olisit eläin, olisit..., Jos olisit väri, olisit..., Jos olisit jalokivi, olisit..., Jos olisit hedelmä, olisit... Jos olisit auto, olisit..., Jos olisit marja, olisit... – Näitä voi keksiä mielin määrin lisää. Isommat voivat perustellakin: Olisit orava, koska se on niin pehmainen.

Eurooppa-päivä

Päivän juuret ulottuvat yhdeksänteen toukokuuta 1950, jolloin Euroopan yhteisön syntysanat lausuttiin. Suomessa Eurooppa-päivän toritapahtumat, tanssi- ja musiikkiesitykset, katuteatterit, elokuvat, seminaarit, kilpailut ja eurooppalaiset ruokaherkut ovat muodostaneet monilla paikkakunnalla odotetun perinteen.

Eurooppa on tärkeä aihe muissakin maanosissa oleville Suomi-kouluille. Tietävätkö kaikki, mikä on Euroopan Unioni, mitä maita siihen kuuluu, kuuluuko siihen koko Eurooppa? Onko Euroopassa muita rahayksiköitä kuin euro? Mitä etuja ja haittoja on EU:sta? Aihe on laaja. EU:n internetsivuilla http://europa.eu/quick-links/eu-kids/index_fi.htm on lasten materiaalia, josta saa tietoa mm. EU:n päätöksen teosta jne. Keskustelkaa yhdessä, miten EU vaikuttaa oppilaiden elämään.

Kaatuneiden muistopäivä

Kaatuneiden muistopäivää vietetään toukokuun kolmantena sunnuntaina. Päivää on vietetty vuodesta 1940 lähtien, kun piispainkokous ehdotti suru- ja muistojumalanpalvelusten pitämistä vasta päättyneen sodan sankarivainajien muistoksi 19.5.1940 kaikissa kirkoissa.

Vainajien muiston kunnioittamisen ohella päivän tarkoituksena oli edistää kansallista sopua ja yksimielisyyttä. Muistopäivän viettoon on alusta asti kuulunut valtakunnallinen pääjuhla sekä pienempiä muistotilaisuuksia jumalanpalveluksineen ja sankarihaudoilla käynteineen.

Kaatuneiden muistopäivä on ollut vakiintunut liputuspäivä v. 1974 alkaen. Muistopäivänä liputetaan täyssalossa, ei siis suruliputuksella.

→ **Vinkki 44:** Kaatuneiden muistopäivä voidaan yhdistää huhtikuisen veteraanipäivän viettoon. Suomikoululaiset voivat tutustua talvisodan historiaan ja sen vaikutuksiin Suomessa. Sota-aihe on tavattoman laaja, mutta se kannattaa ottaa esille, jos oppilaat ovat siitä kiinnostuneita. Opettajien kokemukset osoittavat, että sota- ja taisteluaiheet inspiroivat varsinkin poikia niin, että he siinä sivussa oppivat muita tärkeitä asioita, jos niitä on huomattu tarjota. Ehkä oppilaat ovat kuulleet sotajuttuja sukulaisiltaan ja voivat kertoa niitä toisille. Ehkä vähän karrikoiden voisi sanoa, että kaikki, mikä palvelee kielen oppimista, on sallittua! Katso myös kohdat: Veteraanipäivä” sekä ”Lippujuhla”.

KESÄ

Lippujuhla

Puolustusvoimien lippujuhlaa vietetään 4. päivänä kesäkuuta, Mannerheimin syntymäpäivänä.

Vapaaherra Carl Gustaf Emil Mannerheim syntyi Askaisten Louhisaassa 4.6.1867. Palveltuaan kymmeniä vuosia Venäjän armeijassa hän toimi Valkoisen kaartin johtajana Suomen vapaussodassa. Mannerheimin ansioksi voi pitkälti lukea sen, että Suomi ei ajautunut Neuvostoliiton alaisuuteen. Sodan jälkeen Mannerheimista tuli valtionjohtaja, joka kuitenkin vetäytyi sivuun hävittyään presidentinvaalin. Hänet nimitettiin Suomen marsalkaksi vuonna 1933. Toisen maailmansodan aikana hän johti Suomen armeijaa, ja hänet valittiin tasavallan presidentiksi vuonna 1944. Heikon terveytensä vuoksi hän vetäytyi tehtävästä jo 1946 ja muutti Sveitsiin, jossa hän kuoli Lausannassa 27.1.1951. Knoppitietämyksenä mainittakoon, että Mannerheimin kuolinpäivä oli häntä edeltäneen presidentti K. J. Ståhlbergin syntymäpäivänä.

→ **Vinkki 45:** Kuka osaa luetella Suomen presidentit? Jos ei tiedä kaikkia, niin ainakin nykyisen nimi on hyvä muistaa! www.lastenpresidentti.fi -sivuilta löytyy presidenttiaiheisia pelejä. Isojen oppilaiden kanssa voi pelata myös presidenttiaiheista tietokilpailua.

→ **Vinkki 46:** Suomi on tunnettu ja arvostettu työstään kriisinhallintaoperaatioissa. Ulkoasiainministeriön ja Puolustusvoimien useat julkaisut antavat lisätietoa asiasta. Suomi on myös tunnettu rauhanvälittäjäkansa (Ahtisaari, Rehn, Holkeri) – ja tätä tietoa ja asiaan liittyviä julkaisuja voidaan hyödyntää myös Suomi-koulussa. Voidaan miettiä, mitä Suomen Puolustusvoimat tekevät Suomessa. Mitä on ns. kriisinhallinta? Onko suomalaisia sotilaita ulkomailla tällä hetkellä? Jos on, missä ja miksi? Mitä on rauhan työ? Missä soditaan tällä hetkellä maailmassa?

Helluntai

Helluntaita vietetään 50 päivää pääsiäisestä. Helluntai on kristillisen seurakunnan syntymisen muistojuhla, Pyhän Hengen opetuslapsille vuodattamisen muistopäivä. Se kuuluu pääsiäisen ja joulun ohella kirkkovuoden kolmen suurimman juhlan joukkoon.

Suomalaisesta kansanperinteestä on tuttu sanonta: ”Joll’ ei oo heilaa helluntaina, ei ole sitä koko suvena.” (Sananselitystä voidaan tarvita.)

Juhannus

Juhannus on Johannes Kastajan muistoksi vietettävä kirkollinen juhla. Pohjolassa se on samalla keskikesän, luomisen ja valon juhla. Suomessa juhannusta vietetään myös Suomen lipun päivänä, jolloin lippu saa liehua salossa läpi yöttömän yön. Juhannuksen alkuperäinen ajankohta oli 24. kesäkuuta; nykyisin juhannusta vietetään Suomessa kesäkuun 19. päivää seuraavana lauantaina.

Juhannukseen yhdistetään lukuisia perinteitä ja taikoja, jotka vaihtelevat paikkakunnittain. Tärkeää on lehvien ja kukkien noutaminen kotiin. Entisaikaan koristettiin kaikki huoneet juhannusaattona lehvänöksin. Lattioille siroteltiin haavan tai pihlajan tukevia lehtiä sekä välistä kuusen kerkkiä, jotka antoivat huoneisiin puhtaan tuoksun.

Jos suomalaisia juhlia laitetaan tärkeysjärjestykseen, ovat juhannus ja joulu (vuoden pisin päivä – vuoden lyhyin päivä) tavalliselle suomalaiselle listan kärjessä. Suomikoululaiset puurtavat keskikesällä usein opinnoissaan, kun taas suomalaiset lapset ovat kesälaitumilla. Suomikoululaiset voivat pitää juhannusjuhlat kevätjuhlien yhteydessä. Kokkotulet on ehkä parasta jättää vain mielikuvan asteelle ja karkottaa pahoja henkiä muilla tavoin.

→ **Vinkki 47:** Tässä yhteydessä voi jutella mm. suomalaisesta kesämökkielämästä, saunomistavoista vastoineen ym. Myös suomalainen tanssilavakulttuuri on mainitsemisen arvoinen erikoisuus. Voidaan keskustella siitä, miten oppilaat viettävät kesälomaa. Käyvätkö he Suomessa lomalla aina samoissa paikoissa ja tekevätkö aina samoja asioita? Mitä on suomalainen kesäruoka (uudet perunat, silli, mansikkakakku, grillimakkara jne.)? Suomalaisiin kesäruokiin voi tutustua *Tunnista kesäruoat* -pelillä: Leikkaa lehdistä kuvia tai tulosta kuvia internetistä esim. osoitteesta ww.ruokatieto.fi. Lukutaitoiset oppilaat voivat yhdistää kuvan ja nimikortin. Pienemmät voivat pelata muistipelityylisesti etsimällä aina kaksi samaa kuvaa. Myös ruokabingo voi pelata siten, että opettaja tai vaikka suomikoululaisen vanhempi kokoaa em. ruokien kuvista ”bingolautoja”, joita kopioidaan pelikäyttöön. Opettaja huutaa ruokien nimiä ja kuten tavallisessakin bingossa, pysty-, vaaka- tai vinorivin ruokien kuvat löytänyt voittaa.

Jos Suomi-koulun kevätlukukausi loppuu ennen Eino Leinin päivää, voi kevätjuhlaan ottaa mainiosti runoesityksen, jossa lausutaan Leinin runoja. Leino ja Leinin runot sopivat hyvin myös suomen kielen päivään.

Eino Leinin, runon ja suven päivä

Eino Leino, oikealta nimeltään Armas Einar (Eino) Leopold Lönnbohm, syntyi Paltamossa, Kainuun kunnassa, lähellä Kajaania 6.7.1878. Eino Leinin päivä 6. heinäkuuta on liputuspäivä.

Kerrotaan, että Eino oppi lukemaan jo kolmevuotiaana. Perhe ja koti merkitsivät hänelle paljon. Kotona kannustettiin lapsia kirjallisuuden pariin. Äiti Emilia luki Einon kanssa mm. Runebergin teoksia. Lönnbohmiin kodissa oli tarjolla korkeatasoista kirjallisuutta ja useita sanomalehtiä, mikä ei tuona aikana ja tuolla seudulla ollut ihan tavallista. Rahojen niukkuudesta huolimatta haluttiin huolehtia lasten koulutuksesta. Rahoitukseen opintojaan Helsingin yliopistossa Eino Leino joutui tekemään käännöstitä ja laatimaan lehtikirjoituksia. 18-vuotiaan Leinon ensimmäinen runokokoelma *Maaliskuun lauluja* julkaistiin vuonna 1896. Aatteellinen toiminta ja seuraelämä kulttuuripiireissä merkkihenkilöiden parissa vei mennessään. Leino epäonnistui tärkeässä tentissä, jonka suorittaminen olisi taannut hänelle apurahan opiskelua varten. Pettymys oli syvä, opinnot keskeytyivät ja Leino otti kokopäivätyön *Nyky aika*-lehdessä. Lisätietoja Eino Leinosta voi lukea <http://www.kainuuneinoleinoseura.fi/> sekä Wikipediasta.

Jaakon päivä – onko kesä ohi?

Jaakon päivä 25. heinäkuuta on apostoli Jaakobin päivä. Suomalaisen kansanperinteen mukaan Jaakko heittää kylmän kiven järveen: uimakausi päättyy ja syyskesä alkaa.

Unikeonpäivä 27. heinäkuuta: ”Joka nukkuu pitkään aamulla, on väsynyt koko vuoden.”

→ **Vinkki 48:** Aihe voidaan yhdistää kesästä puhumiseen yleisesti. Voidaan miettiä keväällä, millainen Suomen kesä on: mikä on sen kohokohta (juhannus), milloin se päättyy ja syksyn odotus ja ilmojen viilentyminen alkaa? Millainen vuodenaika / lomarytmi asuinmaassa on, miten se eroaa Pohjoismaiden rytmistä? Miksi?

Mielenkiintoista on myös keskustella, miten opettajan näkemys Suomen kesästä ja suomalaisesta lomanvietosta eroaa oppilaiden näkemyksestä. Vai onko niitä eroja ollenkaan?

Kotien yksityiset juhlat

Lapsen synnyttyä häntä käydään katsomassa ja viedään mukana rotinoita eli kahvileipää. Ristiäiset vietetään Suomessa useimmiten lapsen omassa kodissa, mutta kaste voidaan suorittaa kirkossakin. Kaste tapahtuu noin kahden kuukauden kuluessa syntymästä (www.evl.fi).

Mikäli lapsi ei kuulu evankelisluterilaiseen seurakuntaan, voidaan nimenantoa juhlia oman uskonnon tapojen mukaan tai pitämällä nimiäiset.

Kasteen jälkeen seuraava suuri juhla on evankelisluterilaisissa seurakunnissa konfirmaatio 15-vuotiaana.

Ylioppilaaksi päästyä vietetään lakkiaisia, ja ammattiin valmistuvat juhlivat valmistajaisiaan.

Lisäksi kodeissa ja suvuissa vietetään kihlajaisia, häitä ja hautajaisia. Oppilaiden kanssa voi olla hyvä keskustella, miten suomalaiset viettävät näitä juhlia, sillä elämänsä ulkomailla asuneille ja siellä vastaaviin juhliin osallistuneille Suomen tavat voivat olla erikoisia. Esimerkiksi ulkomailla aiheuttaa usein ihmetystä, että Suomessa vainajat haudataan usein vasta viikkojen kuluttua kuolemasta.

→ **Vinkki 49:** Suomikoululaiset ovat varmaankin miettineet, mikä heidän nimensä olisi suomeksi – ellei se sitten jo ole suomalainen nimi. Koulussa voisi hyvin viettää oppilaiden nimi- ja syntymäpäiviäkin. Nimipäiväsankari voi saada tehtäväkseen selvittää nimensä merkityksen ja alkuperän (ks. esim. www.etunimet.net) ja kertoa niistä luokkatovereilleen nimipäivänään (ks. www.päivyri.fi). Suomessa on tapana, että nimipäiväsankari tarjoaa työkavereilleen pullakahvit merkkipäivänään. Suomi-koulussa voi tehdä samoin tai pitää nyyttikestit. Nimipäivät vakiintuivat Suomeen 1300-luvulla. Niiden mukaan ajoitettiin vuotuiset työt, kuten kylvö, sadonkorjuu, teurastus jne.

Näyttää tosiaan siltä, että juhlaluettelosta ei tule lainkaan loppua – aina on syytä juhlaan!

(soveltaen mm.: www.edu.fi, www.wikipedia.fi, www.evl.fi, www.yhteisetlapsemme.fi, www.juhlitaan.net. Katso oppaan lopusta lista sähköisistä lähteistä.)

2.2 Kirkolliset juhlat

Olipa oppilaan tai perheen uskonto mikä tahansa, juhlapyhien vietto ja juhliin keskittyminen vaihtelee perheestä ja suvusta toiseen. Näin on myös koulujen toiminnassa eri puolilla maailmaa. Yhtä oikeaa tapaa ei ole, vaan asioista on sovittava selkeästi, niin että vanhemmat tietävät lasta kouluun tuodessaan, millaista opetussuunnitelmaa koulussa noudatetaan.

Suomi-koulujen toimintaperiaatteisiin kuuluu kuitenkin suomen kielen opettamisen ja kertauksen lisäksi suomalaisten tapojen ja perinteiden opettaminen ja vaaliminen. Kirkolliset juhlapyhät ovat tärkeä osa suomalaista sielunmaisemaa ja kulttuuria.

2.2.1 Kirkollisten juhlapyhien taustalla uskonto ja yhteisön perinne

Nykyinen uskonnonvapauslaki Suomessa astui voimaan vuonna 2003. Lain pohjana on ajatus, että uskonto ymmärretään paitsi yksilön valinnaksi ja oikeudeksi myös osaksi kunkin **yhteisön perinnettä**. Uskonnonvapaus kattaa oikeuden tunnustaa ja harjoittaa uskontoa, oikeuden ilmaista vakaumus sekä oikeuden kuulua tai olla kuulumatta uskonnolliseen yhdyskuntaan.

Henkinen kasvu ja oppimisen edistäminen ovat yksi kuudesta avainalueesta Opetusministeriön strategia 2015:ssa. Kirkollisten juhlapyhien eli perinteiden opettaminen, tai edes niistä puhuminen, tukee osaltaan opetusministeriön kulttuurisia, perinteisiä suomalaisia elämyksiä ja kokemuksia koskevia tavoitteita. Samassa strategiassa sivistyksen perustaksi nimetään tieteen ja taiteen oheen nimenomaan kulttuuriperinnön arvostus. Kirkollisten juhlapyhien opettaminen Suomi-koulussa on kulttuuriperintökasvatusta parhaimmillaan: taide, arkkitehtuuri, juhlapyhät, suomalainen sielunmaisema, musiikki – kaikki tämä avautuu kulttuurisen viitekehyksen kautta, ikään kuin huomaamatta ja tuputtamatta, kirkollisista juhlapyhistä puhuttaessa. Suomen valtionuskonnon ja siihen liittyvien kirkollisten juhlapyhien tai tapojen (kastetilaisuuden, nuorten rippijuhlien, kirkollisen vihkimisen, hautajaisten) ottaminen osaksi Suomi-koulun ohjelmaa turvaa myös osaltaan kulttuuriperinnön moninaisuuden säilymisen ilman, että kyse olisi uskonnollisesta tunnustuksellisuudesta.

(www.minedu.fi, www.finlex.fi)

2.2.2 Juhlapyhien vietto ei tarkoita pyhäkoulun pitämistä

Suomi-koulun opetuksessa on kuitenkin erotettava tunnustuksellinen uskonnonopetus ja kulttuuriin sidottujen juhlien vietto. Uskonnon opetukseen ei Suomi-kouluissa ole resursseja, eikä se ole tarkoituksenmukaistakaan.

Silti joissakin kouluissa kirkollisten juhlapyhien vietto voidaan erheellisesti sekoittaa uskonnon opetukseen, tai se voi herättää keskustelua. Suomi-kouluissa on aina oppilaita, joiden kotona uskonnosta ei puhuta tai joiden perheen perinteisiin uskonto tai uskonnollisuus ei kuulu. Kouluissa on myös muihin kuin esimerkiksi Suomen pääuskontoihin evankelis-luterilaiseen tai ortodoksiseen uskontokuntaan kuuluvia. Uskonto tai uskonnottomuus ei kuitenkaan saisi olla lapsen Suomi-kouluun tulemisen este. Kirkollisten juhlapyhien viettämisen tai niistä lapselle kertomisen tulisi tapahtua niin, ettei perhe tai lapsi koe olevansa erilainen tai ”huonompi”, vaikkei heillä kotona kyseisiä juhlia vietettäisikään. Juhlapyhistä puhuminen tai niiden viettäminen kuuluvat suomalaisuuteen ja Suomi-kouluun, mutta koulussa voidaan puhua myös siitä, mitä juhlapäiviä eri kulttuureissa on ja miten niitä vietetään.

Vinkki 50: Järjestäkää luokassa kulttuuripäivä. Lapset voivat tuoda koululle oman perheensä tapoihin liittyvää maisteltavaa, musiikkia tai valokuvia. Aiheesta ja erilaisuudesta keskustellaan, ja jokainen saa oman äänensä kuuluviin – suomeksi kertoen ja kuvaillen.

Nykyään puhutaan myös siitä, että valtio ja kirkko pitäisi Suomessakin erottaa – kuten niin monissa muissa maissa on tehty. Valtion ja kirkon erottaminen ei kuitenkaan johda suoraan kalenterivuoden uskonnottomuuteen, vaan kuten monien maiden esimerkeistä voimme todeta, uskonnolliset juhlapyhät ovat, kirkon ja valtion erottamisenkin jälkeenkin, edelleen kalentereissa, ja niitä juhlitaan. Näin ollen voimme todeta, että kirkolliset juhlapyhät, kuuluivatpa ne minkä uskonnon tapoihin tahansa, rytmittävät eloamme asuinpaikassamme, vaikkemme itse niitä kotioloissa viettäisikään.

2.2.3 Selvät sävelet – myös suvirteen

Kun perhe haluaa tuoda lapsensa Suomi-kouluun, on hyvä pitää mielessä, mihin sen toiminnalla pyritään. Maakohtaisesti Suomi-koulujen toiminnassa on eroja, ja monet asiat voidaan sopia paikallisesti kunkin lukuvuoden alussa. Yllätysten välttämiseksi ja pettymysten minimoimiseksi kultaisen keskittien valinta opetussuunnitelmassa tai koulun säännöissä on hyvä tapa pitää koulu ajankohtaisena ja tarkoitustaan vastaavana. On täysin sopimuksenvaraista, miten juhlapyhä koulussa huomioidaan ja kuinka niitä vietetään.

On hyvä muistaa, mitä Suomi-koulujen toimintaperiaatteisiin on kirjattu: ”...Opetuksessa keskitytään suomen kielen ja suomalaisen kulttuurin opetukseen...” sekä: ”Kansainvälisyyden maailmassa kielellinen ja kulttuurinen identiteetti on entistä tärkeämpi selviytymisen ja jaksamisen lähde. Suomi-kouluista on tullut tärkeä ulkosuomalaisten kohtaamispaikka, jossa lasten kielen opetuksen rinnalla vanhemmilla on mahdollisuus tavata toisia suomalaisia, keskustella suomeksi, lainata koulun kirjastosta suomenkielisiä kirjoja ja juhlia yhdessä lasten kanssa perinteisiä suomalaisia juhlia...”

Näin ollen on selvää, että Suomi-kouluissa voi reilusti laulaa suvivirren keväthuhlien yhteydessä tai kajauttaa ilmoille Joulupuu on rakennettu -laulun kokonaan, myös ne kolme viimeistä säkeistöä. Suomalaiset ovat kansana rauhaa rakastavia, ja näin meidän on joskus vaikea olla tilanteessa, jossa monet eri kulttuurit haluavat olla esillä ja sanella toimintaa. Meidän on kuitenkin muistettava, että me Suomi-koulujen toimijoina voimme yhdessä päättää oman koulumme toimintaperiaatteista.

Suomen eduskunnan perustuslakivaliokunnan mukaan koulujen juhliin (joulujuhlaan, itsenäisyyspäivään, YK-päivään ja keväthuhlaan) liittyviä uskonnollisia elementtejä kuten virttä tai jouluevankeliumia ei pidä nähdä uskonnon harjoittamisena. Koulun juhlat ovat osa opetusta ja koulutyötä.

Ne jotka ovat sitä mieltä, ettei *Sydämeeni joulun teen* -laulua saa laulaa tai suvivirren sanoja tulee muuttaa, ovat väärässä paikassa. Emme mekään lähde arvostelemaan esimerkiksi buddhalaista opettajaamme uudelleensyntymisen kertomisesta, emme neuvo koraanikoulun opettajaa tai arvostele sitä, että juutalaisten juhlapyhä on lauantai, jos olemme kyseisten koulujen toimintaan itse halunneet mukaan. Haluamme kuulla monesta erilaisesta asiasta, oppien ja arvostaen, ja saatamme jopa joskus löytää oman tiemme mahdollisuuksien viidakossa.

Uskontoja on ollut aina olemassa ja tulee aina olemaan. Eri uskontojen tai uskomusten harjoittaminen vaihtelee ajasta ja paikasta toiseen. **Kirkollisten juhlapyhien vietto ei ole pois muiden uskontojen juhlapyhien vietosta.** Jos lapsen toinen vanhempi kuuluu eri uskontokuntaan, voidaan perheessä viettää kummankin uskon juhlia tai valita, mitä juhlitaan, mitä ei. Asia ei kuulu Suomi-koululle. On muistettava, että juhlapyhien osuus opetuksessa on pieni. Jos perhe on tuonut lapsensa Suomi-kouluun, silloin tiedetään, mitä suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaisuuteen kuuluu, esimerkiksi: suvivirsi, rairuoho ja *Varpunen jouluaamuna*.

Juhlapyhät ovat osaltaan avain monikulttuurisen maailman ymmärtämiseen ja erilaisuuden arvostamiseen uskonnosta tai uskonnottomuudesta huolimatta.

"Lasta ei kasvateta siksi,
että hän olisi mahdollisimman
mukava ja vaivaton,
vaan siksi, että hän terveenä ja
väkevänä voisi täyttää paikkansa
ja löytää itsensä."

Maria Jotuni

(www.suomikoulut.fi, www.positiivarit.fi)

3 Hyvän juhlan ainekset

Esimerkkejä ja toteutusideoita maailmalta

Pyysimme elokuussa 2010 Suomi-koulujen opettajien koulutuspäivillä Opetushallituksessa eri puolella maailmaa toimivia opettajia lähettämään esimerkkejä koulujensa juhlista. Pyrkimyksenä oli nimenomaan saada kuvauksia erilaisista juhlienviettotavoista ja siitä, kuinka pohjoisella pallonpuoliskolla perinteisesti vietetyt juhlat voidaan toteuttaa toisella puolella maailmaa, erityisesti silloin, kun vuodenaika ja sää eivät ole samanlaiset kuin Suomessa.

3.1 Joulujuhlat uima-altaan äärellä

Dar es Salaamin Suomi-koulun joulujuhlaperinne on säilynyt vahvana, ja yritämme ylläpitää entisiä suomalaisia tapoja. Vaikka sää ei ole ”perinteinen suomalainen”, viittäydymme juhlienviettopaikassamme Onnelassa joulutunnelmaan muovikuusen, joulukoristeiden ja glögin voimin. Itse joulujuhlaan kuuluu muun muassa suomikouluisten ohjelmanumeroita, joita jokainen oppilasryhmä esittää. Joulujuhla toimii samalla myös Suomi-koulun syyslukukauden päätöksenä. Juhlissa yleisö istuu ulkona puiden varjossa uima-altaan läheisyydessä katsomassa esityksiä, ja koululaiset esiintyvät yleisön edessä. Aina välissä lauletaan yhdessä joululauluja, joita mahdollisesti joku säestää kitaralla tai elektronisella pianolla. Tärkeä ohjelmanumero on myös esittää perinteinen Soihdut sammuu -laulu, uima-altaan ympärillä tonttulakit päässä. Esitysten ja laulujen jälkeen saapuu joulupukki. Hän on täysissä varusteissaan kuten Suomessakin, mutta joskus hänellä sattuu kuitenkin olemaan ”ilmastoidut” sandaalit jalassa, jottei kuumuus ihan uuvuttaisi pukkia. Joulupukki jakaa lapsille lahjoja, ja usein myös Onnelassa asustavat ulkomaalaiset lapset osallistuvat joulupukin tapamiseen.

Suomalainen jouluateria kuuluu myös oleellisesti juhlaan. Jouluaterian tarjoamme nyyttäri-periatteella. Laitamme marraskuussa suomalaisten sähköpostilistalle viestin, jossa on listattu perinteisiä suomalaisia ruokia. Jokainen perhe valitsee listalta haluamansa ruoan ja tuo sen joulujuhlaan tullessaan tarjoiltavaksi kaikille. Saamme siis kinkkua, savukalaa, imellettyä perunalaatikkoa sekä glögiä, pipareita, torttuja ja muita suomalaisen joulun makuja.

Juhlat syntyvät yhteistyössä suomalaisten kesken. Suomalainen opintoyhdistys Elimu ry (Tansaniassa asuvien suomalaisten yhteiselin) koordinoi juhlasta tiedottamisen, ruokalistan ja alkujärjestelyt Onnelassa ennen juhlaa. Suomikoululaiset vastaavat

ohjelmanumeroista, ja joku opettajista toimii juhlan juontajana. Perheet tuovat tarjottavan ruoan, ja jokainen juhlija maksaa ruoasta vielä pienen summan (4–5 euroa). Näin voimme myös hankkia hankkia rahaa suomalaisyhteisöllemme. Yleensä juhlissa viihdytään hyvin, ja samalla virittäydytään tulevan joulun tunnelmaan. Joulujuhlan kanssa samoihin aikoihin yritetään järjestää myös Kauneimmat joululaulut, joka on erillinen kirkkotapahtuma. Näin ollen maaseudultakin tulevat suomalaiset pääsevät nauttimaan joulun eri juhlista ja suomalaisyhteisön seurasta.

Päivi Putkonen, Dar el Salaamin Suomi-koulu

→ **Vinkki 51:** Helpottaaksenne nyyttäriperiaatteella tehtyjä juhlatarjoiluita koordinoikaa menu-asiat tarjoiluvastaavalle, joka pitää kaikki tarjoiluihin liittyvät langat käsissään. Näin välttytään päällekkäisyyksiltä ja saadaan aikaan monipuolinen juhlatarjoilu. Ne, jotka eivät halua tai ehdi itse valmistaa ruokia, tuovat varmasti mielellään juomia, astioita tai tarjoiluvälineitä. Tarjoamalla vaihtoehtoja ruoanvalmistuksen sijaan jokaiselle annetaan mahdollisuus löytää mieleisensä ja kukkarollensa sopiva osallistumistapa.

3.2 Itsenäisyyspäivän vastaanotto ja joulujuhla

Kingstonin Suomi-koulun itsenäisyyspäivän juhlateemana oli kerran presidentin itsenäisyyspäivän vastaanotto. Oppilaiden joukosta oli valittu presidenttipari. Juhlavieraat, joiksi oppilaamme olivat pukeutuneet, olivat Suomessa hyvin tunnettuja julkisuuden henkilöitä. Oppilaat saivat itse valita mieleisensä henkilöahmon syksyn aikana ja kirjoittaa vanhempiensa avustuksella lyhyen esittelytekstin henkilöstä. Tekstit toimitettiin yhdelle opettajistamme, joka laati niiden pohjalta humoristisen juontokäsikirjoituksen. Juhlan juontajina oli kaksi sujuvasti suomea lukevaa oppilasta, ja he esittelivät kulloinkin kättelyvuorossa olevan vieraan käsikirjoituksen mukaisesti. Yleisönä olivat oppilaiden vanhemmat ja salin seinustalla kättelyvuoroaan odottavat oppilaat.

Tunnelman luomiseksi sali oli koristeltu sinivalkoisin värein ja Suomen lipuin. Juhlan aluksi videotykillä heijastettiin saliin ripustettuihin lakanoihin musiikkivideo ”Suomenmaa” *Kiven juurilla* -yhtyeen esittämänä. ”Presidentin” kättely alkoi Porilaisten marssilla ja jatkui sotilaallisen marssimusiikin soidessa taustalla. Oppilaat oli numeroitu tarralapuilla, jotta kunkin luokan opettaja pystyi lähettämään oppilaansa oikeassa järjestyksessä kättelyvuoroon.

Juhla onnistui erinomaisesti, sillä kaikki oppilaat ja vanhemmat olivat paneutuneet kunnioitettavalla antaumuksella rooliasujen valmistamiseen. Mukana olivat mm. marsalkka Mannerheim, Väinämöinen, Matti Nykänen, muutama Peppi Pitkätossu ja

jokunen Pikku Myy, Suomen miesten hiihtomaajoukkue ja muita suomalaisia urheilijoita, kuten Kimi Räikkönen. Myös Lola Odusoga, Lenita Airisto ja monta muuta suomalaista kuuluisuutta oli mukana. Viimeisenä vieraana saapui joulupukki. Juonnossa puhuttiin mm. suomalaisten miesten tennissukista ja Ahtisaaren otsaansa saamasta laastarista. 40 oppilaan kättelykierros kesti noin tunnin. Kättelyn jälkeen tanssimme joulupukin johdolla kuusen ympärillä perinteiset ”tip tap” -joululaululeikit. Juhla päättyi linnan tanssiaisiin, joiden jälkeen siirryttiin ruokailemaan noutopöydästä.

Tarjoilut hoidettiin nyyttikestiperiaatteella. Tarjolla oli nakkeja, perunasalaattia, maustesilliä, tuoresalaattia, patonkia ja tuoretta ruisleipää maukkaan munavoin ja maustekurkkujen kera. Lisäksi tarjottiin tuoksuvia pipareita, suklaata ja joulutorttuja perinteisten joululaulujen säestyksellä.

Tiina Syyrilä, Kingstonin Suomi-koulu

3.3 Laskiaisriehat helteessä

Laskiaisrieha Brisbanen intiaanikesässä

Australiassa on vaikeaa viettää laskiaista, kun helmikuussa on vielä kuuma loppukeksä. On tärkeää, että lapset oppivat suomalaisia juhlia. Tämän vuoksi yritämme tuoda esiin suomalaisiin juhlapäiviin kuuluvia perinteisiä ruokia, pelejä, leikkejä, lauluja ja askarteluja. Lauantaina 13.02. 2010, jolloin Brisbanen Suomi-koulussa vietettiin laskiaista, oli kaunis, kuuma kesäpäivä, noin 36 astetta. Oli liian lämmintä mennä ulos ”kelkkailemaan”, joten päätimme viettää hippokisoja (hippo=virtahepo) sisällä ilmastoidussa Suomi-talossa.

Opettajat ja vanhemmat suunnittelivat yhdessä kisaohjelman ja välipalaan tarvittavat laskiaisruuat. Tällä kerralla kaikki ruuat hankittiin valmiiksi tehtyinä. Lapset auttavat usein niiden valmistamisessa ja esille laittamisessa Yksi opettajista teki kotonaan pahlavista ja paperista mitalit jokaista lajia ja ryhmää varten.

Lapsille järjestettiin kolme kilpailulajia. Lapset kilpailivat kahdessa ryhmässä: 3-6-vuotiaat ja yli 6-vuotiaat. Vanhemmat seisoivat salin molemmin puolin valmiina merkaamaan heittojen ja hyppyjen pituudet. Ensimmäisenä heitettiin hernepussia salin lattialla. Lapset seisoivat kahdessa rivissä viivan takana ja heittivät vuorollaan hernepussinsa. Seuraavana oli vuorossa pituushyppy tasajalkaa viivalta hypäten. Pari hypyä jouduttiin uusimaan, jotta saatiin eroteltua tulokset. Viimeisenä kilpailulajina oli hallin edestakainen kävelykilpailu hernepussi pään päällä. Välillä jouduttiin pysähtymään ja laittamaan kilpailun tuoksinassa pudonnut pussi takaisin pään päälle.

Mitalien jaon jälkeen nautittiin hieman myöhäistä välipalaa/lounasta. Lämpimästä ilmasta huolimatta tarjolla oli kuumaa kaakaota ja oikeita laskiaispullia, joissa oli mantelimassaa tai hilloa ja kermavaahtoa. Hernekeitto oli päätetty jättää pois tällä kerralla. Kaikki maistavat aina tarjolla olevia ruokia.

Päivä meni oikein hyvin. Lapset nauttivat, kun saivat juoksennella ja hyppiä. Tästä päivästä ei ollut mitään ylimääräisiä kuluja, koska vanhemmat tekivät ja toivat välipalat mukanaan.

Ensi vuonna järjestämme ehkä viisiottelun ja keksimme ”talvisempia” urheilulajeja: hiihto (kilpakävelyä isoilla muovijaloilla), mäenlasku / reen veto (mattopalan vetoa esteradan ympäri), lumilinnan rakentelu (muovimattopalojen kokoamista kahdessa joukkueessa), lumipallon heitto (hernepussin tarkkuusheittoa), lumiukon rakentaminen (yksi oppilas tekee toisten ohjeiden mukaan patsaan). Sisäpelit ovat tarpeen, koska on liian kuuma leikkiä ulkona. Ehkäpä hernekeittoakin voidaan tarjota seuraavalla kerralla.

Anja Falla, Brisbanen Suomi-koulu

Pulkkaviesti Dubain helteessä

Dubain Suomi-koulun laskiaiserieha pidetään perinteisesti pienessä puistossa perjantai-iltapäivänä (Dubaiissa viikonloppu on perjantaista lauantaihin). Ohjelmassa on hernekeiton ja laskiaispullien syöntiä, yhteislaulua, erilaisia kilpailuja ja vapaamuotoista leppoisaa yhdessäoloa. Laskiaisena 2010 ohjelmassa oli temppurata, purkissa olevien herneiden lukumäärän arvaus ja pulkkaviesti. Pulkkaviestissä 8-henkiset lapsi-aikuisjoukkueet vetivät tavallista suomalaista pulkkaa nurmikolla noutaen siihen matkan päästä talvisia tavaroita yksi kerrallaan. Luistimet, havut, lapaset ja liukurit lentelivät pitkin nurmea, kun pitoa löytyi vauhdikkaassa kisassa liiankin paljon. Varsinaisen tapahtuman jälkeen pidettiin kirpputori, jossa tavara vaihtoi omistajaa vilkkaasti. Paikalla oli myös kirjojen ja lehtien vaihtopiste, joka osoittautui suosituksi.

Katihanna Ilomäki, Dubain Suomi-koulu

→ **Vinkki 52:** Toiminnallisissa juhlissa jokainen voi osallistua täysipainoisesti, vaikka ei kieltä osaisikaan. Näin myös perheiden ei-suomalaiset jäsenet pääsevät mukaan. Jos juhlaohjelma poikkeaa totutusta, juhlakutsussa on hyvä mainita, edellytetäänkö juhlaan osallistuvilta erityistä pukeutumista esim. urheilullisia ja / tai ulkoiluvaatteita.

3.4 Vappujuhlat

OSKU:n eli Ottawan Suomalaisen Koulun vappu- ja joulujuhlat ovat joka vuosi toiminnan kohokohtia, ja Ottawan suomalaisyhteisö odottaa juhlia innolla. Vappujuhlassa lakitetaan Havis Amanda eli Manta. Koulun oppilaat esiintyvät aina juhlissa, ja ohjelma vaihtelee muuten vuosittain, mutta Mantan lakitus on vuotuinen traditio. Muita ohjelmanumeroita ovat olleet esim. suomalainen vappuruno tai -näytelmä, vapun historiikki, tanhu tai muu musiikkiesitys.

Kaikki juhlamme alkavat aina niin, että laulamme Suomen ja Kanadan kansallislaulut. Kansallislaulujen jälkeen ohjelmassa on OSKU-laulu, joka on suomalaisen lastenlaulun sävelmään sanoitettu kertomus. Tätä seuraavana ohjelmanumero on Mantan lakitus. OSKUN johtokunnan jäsenet ovat tehneet talkootöinä oppilaille suomalaisia ylioppilaslakkeja pahvista ja kreppipaperista, joten jokaisella oppilaalla on ylioppilaslakki. Mantana oleminen on kunniatehtävä, ja siihen valitaan joku vuosittain.

Mantamme lakitus tapahtuu seuraavasti: Havis Amanda seisoo ylpeänä suihkulähteellä aivan samoin, kuin oikea Manta seisoo Helsingissä Kauppatorin laidalla olevalla suihkulähteellä. Suihkulähtemme, jonka ympärillä oppilaamme seisovat, on tehty joko sinisestä lakanasta tai muovista. Manta lakitetaan aidolla suomalaisella ylioppilaslakilla. Mantan lakitusseremonian jälkeen oppilaat, jotka esittävät suomalaisia ylioppilaita, heittävät serpentiinejä Mantan päälle, mikä symboloi perinteistä Mantan pesemistä samppanjalla. Mantan lakituksen jälkeen ohjelmassa on yhteislaulua, ja ensimmäisenä lauluna lauletaan yleensä *Gaudeamus igitur*.

Ottawassa on myös tarjolla suomen kielen tunteja aikuisille, ja joskus myös aikuisoppilaat esiintyvät juhlissa. Yleensä heidän ohjelmansa ovat hauskoja sketsejä suomen kielestä tai suomalaisista traditioista. Useilla vappujuhlan vierailloilla on päässä ylioppilaslakki, ja monet pukeutuvat kansallispukuihin. Viime vuosina johtokunnan jäsenet ja opettajat ovat tuoneet ylioppilaskuvansa näytteille vappujuhliin, ja on ollut kiva arvailla kuka on kukin.

Ohjelman jälkeen on perinteinen vapputarjoilu. OSKU:n johtokunta järjestää juhlatarjoilun nyyttikestien tapaan. Kestitys on ilmainen, mutta vieraita kannustetaan laittamaan ”kolikko hattuun” työmme tukemiseksi. Juhlapöydässä on aina tarjolla vappuherkkuja kuten esimerkiksi munkkeja, tippaleipiä ja simaa. Ja tietysti aina tarjoillaan suomalaisiin juhliin kuuluvat pullakahvit. Juhlissa on tapana myös kerätä varoja koululle myymällä mm. karjalanpiirakoita ja pullaa.

Vappu Suomessa

Oppilaat kertovat / lukevat yleisölle

- Kaikki:** Vappu Suomessa
- Adam:** Vappu on vuosittain 1. toukokuuta vietettävä kansainvälinen juhlapäivä ja Suomessa yleinen vapaapäivä.
- James:** Se on kevään, ylioppilaiden ja työväen juhlapäivä. Ranskaksi: Fête du Travail, englanniksi: Labour Day.
- Ville:** Vappu on saanut nimensä 700-luvulla eläneen baijerilaisen katolilaisen abbedissa Valburgin mukaan. Monet ylioppilastutkinnon suorittaneet, niin nuorempi kuin vanhempikin polvi, pitävät vappuna valkoista ylioppilaslakkaa päässään.
- Johannes:** Kaupunkien torit, kävelykadut ja puistokäytävät ovat vapun aikaan täynnä kojuja, joissa myydään karnevaalitavaraa ja ilmapalloja.
- Maryam:** Vappupäivänä ostetaan perinteisesti lapsille vappuilmapalloja ja vappuhuiskia.
- Karen:** Myös serpentiini kuuluu vappuun
- Mika:** Sima on vappuna koko perheen juoma.
- Samuel:** Vappuun kuuluvia ruokia ovat muun muassa tippaleivät, munkit, perunasalaatti ja nakit.
- Daniel:** Suomen pääkaupungissa, Helsingissä vapun iso tapahtuma on Mantan lakitus kello kuudelta illalla vappuaattona
- Emma:** Silloin laitetaan Havis Amandan patsaan päähän ylioppilaslakki, ja opiskelijat pesevät patsaan shamppanjalla.
- Jacob:** Tästä alkaa varsinainen vapun juhlinta.
- Kaikki:** Hauskaa vappua!

Luokkaretki Helsinkiin vappuna 2009

Näytelmän idea, teksti, lavastus ja ohjaus: Ville Tiukuvaara 13 vuotta, Ottawa Kanada

”Tämä on näytelmä joka kertoo siitä kun OSKU luokka meni Helsinkiin. Yksi Vappu päivää, OSKU luokka meni kauppa toriin Helsingissä.

Talvi oli loppunut, mutta oli silti vähän lunta. Luokka meni ostamaan munkkeja, joita he tykkäsivät. Sueraavaksi, he menivät Havis Amandan viereen ja katso kun vanhemat oppilaat jotka asui Helsingissä laittoivat ylioppilaslakin sen päähän. Ne vanhemat oppilaat joiivat samppanja, siis OSKULaisille tuli jano. He menivät ostamaan simaa yhdeltä myyjältä. Sitten he katsoivat kun ihmiset heittivät serpentiiniä ilmaan. Koko luokka sanoi, ”Hyväää Vappua!” Sen jälkeen he lähtivät takas Kanadaan lentokoneessa.”

Raija Hilska ja Ottawan suomalaisen koulun johtokunta, Ottawan suomalainen koulu

Vinkki 53: Toteuttakaa koulun juhlat niin, että oppilaat vastaavat (aikuisten tukemina) juhlaohjelmasta käsikirjoituksineen ja toteutuksineen. Oppilaat saavat samalla aimo annoksen projektityöskentelyharjoitusta ja oivan tilaisuuden opetella ryhmässä toimimista. Joskus on hyvä vaihtaa rooleja niin, että aikuiset ovatkin juhlan järjestäjien sijaan vieraina oppilaiden juhlissa.

3.5 Isänpäiväjuhlat

Hyvissä ajoin ennen marraskuun isänpäivää Rooman Suomi-koulun tenavaryhmän (3–6-vuotiaat oppilaat) isät saavat kirjallisen kutsun koulutunnille. Kutsu kirjoitetaan käsin, ja se pyritään koristelemaan lasten kanssa hauskaasti ja humoristisesti. Sähköpostin sijaan kutsu annetaan isälle henkilökohtaisesti tai toimitetaan lapsen mukana.

Kahden tunnin ohjelma suunnitellaan iloiseksi, reippaaksi ja hauskaksi laulun ja leikin avulla. Tunnin kulkua mietitään tietysti myös lasten kanssa pohtimalla, ”mitähän leikkiä se isä mielellään leikkisi”. Tähän voi sisällyttää myös kaikennäköisiä lasten koulussa oppimia asioita. Lapset voivat täten kerrankin panna isät hieman koetukselle ja näyttää heille näin myös omaa osaamistaan. Koulukerran lopusta käytetään aikaa pieneen isänpäiväjuhlatarjoiluun ja lasten valmistamien lahjojen jakoon omine seremonioineen. Isänpäiväjuhlakoulukerran lauantai-iltapäivänä isät muuttuvat Suomi-koulun oppilaiksi ja tekevät samaa kuin lapsetkin. Ellei isä ymmärrä suomea, toimii lapsi tulkkina tärkeimmissä asioissa.

Juhlaesimerkki: Vuonna 2009 järjestimme isänpäivänjuhlat, joiden teemana oli ”Kiinalainen iltapäivä”. Kukin lapsi teki isälleen kiinalaisen hatun ja opettelivat tervehdysten ja numerot 1–10 kiinan kielellä. Samalla kerrottiin Kiinan Suomi-koulustakin.

Koska isät ovat yleensä vähemmän mukana Suomi-koulun arjessa, tämänkaltaisen isänpäivän tarkoitus oli antaa heille mahdollisuus leikkiä koulussa lasten kanssa ja tutustuttaa heidät paremmin kouluympäristöön, tuntien luonteeseen ja muihin koulun lapsiin sekä toinen toisiinsa ja lastensa opettajiin. Suosio on ollut yllättävä; miehethän leikkivät aina mielellään.

Marja Räsänen, Rooman Suomi-koulu

3.6. Esimerkkejä artistivierailuiden järjestämisestä

St. Gallenin Suomi-koulun 20-vuotisjuhla

Huomattuamme edeltävänä keväänä koulumme 20-vuotisjuhlavuoden lähestyvän päätimme järjestää 18.9.2010 juhlan, johon kutsuisimme myös muiden Sveitsissä toimivien Suomi-koulujen oppilaita, opettajia, vanhempia sekä muita koulujemme työstä kiinnostuneita. Suunnittelimme hauskan ohjelman, jossa eri koulujen oppilaat saivat mm. kisailta Suomi-moniottelussa, joka vaatisi tiedon lisäksi myös ketteryyttä, näppäryyttä, nokkeluutta ja yhteistyökykyä.

Koska Suomi-koulujen tärkein tehtävä vuosien varrella on kuitenkin aina ollut ensisijaisesti lasten suomen kielen ylläpito ja kehittäminen, ei ainoastaan puhuttuna vaan myös luettuna ja kirjoitettuna, päätimme kutsua juhlamme päävierailijaksi kirjailijan. Lastenkirjailija Timo Parvela otti mielellään kutsumme vastaan, ja näin aloimme budjetoida vierailua ja suunnitella rahoitusta. Budjettimme sisälsi seuraavat menoerät: lento- ja junamatkat Helsinki – St. Gallen – Helsinki 300 €, 3 hotelliyöpymistä à 80 €, luentopalkkion 230 €, sekä päivärahat 150 €. Hankkeen kokonaisbudjetti yhteensä 920 €. Rahoitus hoidettiin apurahoin ja sponsorivaroin.

Juhlan ohjelma:

- 13.00 Tervetuloa! Juhlavieraitten esittely, moniottelun ryhmäjako ja ottelun ohjeisiin ja sääntöihin tutustuminen
- 13.30 Moniottelu alkaa
- 14.30 Moniottelu päättyy, luvassa vatsantäytettä!
- 15.00 Taikuri Ilo esiintyy
- 15.30 Kirjailija Timo Parvela lukee ja juttelee sekä julistaa kevään kirjoituskilpailun tulokset ja jakaa palkinnot

16.30 Moniottelun tulosten julistaminen ja palkintojen jako

16.45 Synttäririkakkua kaikille!

17.00 Juhlan päätös

Moniotteluun osallistuvien alaikäraja oli 5 vuotta ja ottelut käytiin 3-4-lapsisten ryhmien välillä. Ryhmät muodostettiin eri koulujen eri-ikäisiä oppilaita sekoitellen. Ottelutehtävät vaativat ryhmiltä tietoa, taitoa, aistien herkkyyttä, ketteryyttä, näppäryyttä, hyviä hoksottimia sekä yhteistyökykyä Oppilaiden pukeutumisessa pyydettiin noudattamaan rentoa urheilullisuutta.

Juhlat jatkuivat samana iltana suomalaisilla lavatansseilla tango-orkesteri Sinisen Huvimajan tahdittamina. Juhlat sujuivat hienosti viileässä säässä, mutta sydämellisen lämpimässä tunnelmassa. Juhlaohjelmamme tarjosi lapsille sopivassa suhteessa aktiivista tekemistä sekä esityksistä nauttimista. Moniottelumme oli lasten mielestä huippujuttu. Taikuri Ilon temput ihmetyttivät ja ihastuttivat. Timo Parvelan esitys oli hauska ja mukaansatempaava, ja jalkapalloilija Hannu Tihinen innostutti kaikki lapset ja aikuiset liikkumaan. Vatsantäytettä saatiin riittävästi, ja koteihin ympäri Sveitsiä lähti St. Gallenista iloinen joukko suomikoululaisia monta hauskaa kokemusta ja uutta ystäväyyttä rikkaampana.

Terhi Lampi, St.Gallenin Suomi-koulu

Pellekaija Pumin Duo kävi Dubaissa

Dubain Suomi-koulun 10. toimintavuoden lähestyessä pohdimme tapaa juhlia merkivuotta. Perinteistä juhlaa emme halunneet pitää, ja päädyimme järjestämään perhetapahtuman lastenkonsertin ympärille.

Suunnittelu aloitettiin noin vuotta ennen tapahtumaa. Teimme alustavan budjetin, lähestyimme suomalaisyrityksiä sponsorointipyyntökirjeillä, ja listasimme suomalaisia lastenorkestereita ja muusikoita. Tapahtuman ajankohdaksi tuli marraskuun puoliväli, jolloin oli jo tarpeeksi viileää ulkotilaisuutta varten. Suunnittelutyön tuloksena oli erittäin hyvin onnistunut lämminhenkinen ilta. Paikka oli koulumme sisäpiha, ja tapahtuman ajankohta oli torstai-ilta klo 17–19.30. (Dubaissa viikonloppu on perjantaita lauantaihin). Koska marraskuu on kiireisintä vierailijoiden aikaa, juhlan pitäminen viikonloppuna olisi vähentänyt osallistujamäärää.

Ilta alkoi puheenjohtajan ja koulun kummitädin (suurlähettilään puolison) tervehdyksillä, joiden jälkeen koululaiset lauloivat kahtena ryhmänä. Tämän jälkeen lapset ha-

jaantuivat toimintapisteisiin noin 40 minuutin ajaksi. Toimintapisteitä oli yhdeksän: kasvomaalaus, renkaanheitto, kuvan väritys, naulan naulaaminen koivupölkkyyn, rumpusoolo, mölkky, tietovisa suomalaisista asioista, hernepussin heitto ja suomalaisten esineiden tunnistaminen (läpinäkymättömissä pusseissa kuusen oksa, lapaspidikkeet, juustohöylä, villasukka jne.). Pisteissä vetäjinä oli vanhempia sekä nuoria, jotka keräsivät omiin kouluihinsa ”community service” -pisteitä. Jokainen lapsi sai suorittamastaan tehtävästä tähtitarran tapahtumapassiinsa.

Toimintapisteiden jälkeen seurasi Pellekaija Pum -orkesterin noin tunnin mittainen konsertti. . Tapahtumapisteiden aikana nautittiin runsaan tarjoilupöydän antimista ja myytiin tikkariarpoja (Muumi- ja salmiakkitikkareita). Tikkareiden varsiin oli kiinnitetty numerolappu. Listasta tarkistettiin, voittaako numerolla ja mikä on numeroa vastaava palkinto. Noin joka kolmas arpa voitti, mutta kaikki saivat tikkarin.

Juhlan budjetti oli seuraava (EUR): Esiintyjät 2600,- (matkat, majoitus, palkkio), tilavuokra 300,- tarjoilu 300,- ohjelmapisteeet ja äänentoisto 600,- sekä muut sekalaiset kulut.

Varainhankinta yrityksiltä ja yhteistyökumppaneilta sekä apuraha kattoivat kustannukset. Kahdeksan äitiä leipoi tarjottavat pullat ja piirakat sekä hoiti tarjoilun tilaisuudessa. Äänentoistolaitteet ja niiden käyttäjä tulivat vanhempien kautta ilmaiseksi. Pääsymaksut kattoivat loput kulut. Tikkariarpajaisista saatiin huimat 600€. Arpajaisien palkinnot tulivat lahjoituksina yrityksiltä ja vanhemmilta. Pääpalkintoina oli illallislahjakortteja.

Tapahtumapassi maksoi kaikilta yli 2-vuotiailta 4 euroa. Lapset saivat kaulaansa passin (kontaktimuovilla päällystetty kartonkikortti), aikuisille jaettiin ohjelmalehtinen. Maksaneita osallistujia oli 151. Järjestelyissä mukana olleet aikuiset ja nuoret pääsivät mukaan ilmaiseksi, joten koko tapahtuman osallistujamäärä oli n. 190 (odotimme 150 henkeä).

Pellekaija Pumin Duo tuli vielä laulattamaan koululaisia konsertin jälkeisenä koulukertana. Lapset tykkäsivät kovasti ja olivat aktiivisesti mukana. Tapahtumasta olemme saaneet vain positiivista palautetta; sekä lapset että aikuiset tykkäsivät. Järjestäjiä ilahdutti erityisesti mukana ollut isien suuri määrä, heitä kun on yleensä vaikea saada mukaan. Hyvä oivallus oli lapsille kaulaan ripustettu tapahtumapassi: sen sai vain pääsymaksun maksamalla. Jos vastaava tapahtuma järjestettäisiin uudelleen, pitäisimme konsertin ennen toimintapisteitä. Nyt osa lapsista oli liian väsyneitä konsertin alkaessa eikä jaksanut keskittyä siihen. Muutoin tapahtuma oli kaikin puolin onnistunut!

Katihanna Ilomäki, Dubain Suomi-koulu

Soiva Siili -musiikkityöpajat ja perhekonsertti Kingstonin Suomi-koululla

Olimme jo pitkään yrittäneet löytää suomalaista lasten musiikki- ja tai teatteritaidetta, jota voisimme tarjota koulumme oppilaille ja miksei vanhemmillekin kulttuuritapahtuman muodossa. Entinen opettajamme Tiina Hänninen oli nähnyt Soiva Siili -nimisen duon esiintyvän Bergenin Suomi-koulussa pari vuotta sitten ja suositteli heitä lämpimästi. Otimme oitis heihin yhteyttä ja kuukausien kalenterien tutkiskelujen ja ehdotusten jälkeen onnistuimme varaamaan heidät pe 7. - ma 10. toukokuuta väliselle ajalle.

Viikonlopun ohjelman rakensimme heidän kanssaan seuraavanlaiseksi:

Perjantai-iltana Markuksen ja Kyöstin muodostama Siiliduo piti koulumme opettajille ja apuopettajille runsaan tunnin pituisen musiikkityöpajan, joka perustui heidän kehittämäänsä 'sanoista lauluksi' -menetelmään. Tarkoitus oli perehdyttää ensin opettajat siihen, mitä oli luvassa lapsille seuraavan päivän koulukerralla. Siili-duo asetteli ensin meidät piiriin tuoleille ja kertoi, että lattia keskellämme on työalustamme. Tee-makin valittiin laululle, jota nyt aloimme sanoittaa ja samalla säveltää muusikoiden johdolla. Tarkoitus oli rohkaista kaikkia osallistumaan, sillä kaikki sanat kelpasivat, vaikkei niitä ehkä lopulta valittukaan lauluun. Sanat kirjoitettiin paperilappusille, jotka laitettiin lattialle. Tarpeeksi sanoja kerättyämme aloimme luoda niistä säkeitä ja tehdä niistä laulua. Opettajien työpaja onnistui loistavasti, mutta harmittamaan jäi vähäinen osallistujamäärä. Työpajasta saikin helposti välineen pikku tarinoiden tai runojen luomiseen oppitunneilla. Testasinkin heti ideaa seuraavalla koulukerralla, jolloin väsäsimme nopeasti luokan kanssa kivan äitienpäivärunon.

Lauantaina oppilaiden työpajat olivat täynnä. Ne oli jaettu ikäryhmien mukaan niin, että ensimmäiseen tuntiin osallistuivat 3–6-vuotiaat ja toiseen 7–9-vuotiaat. Ihan vanhimpien oppilaiden luokat eivät halunneet mukaan ollenkaan, ja meille ja muusikoille sopikin, ettei tullut liikaa osallistujia. Olimme myös rahoittaneet tapahtuman nimenomaan 10-vuotiaita ja sitä nuorempia oppilaita varten, sillä isommat pääsivät leirikouluun viikonlopuksi heinäkuun alussa.

Saimme positiivista palautetta sekä oppilailta että opettajilta. Ainoana negatiivisena asiana pidettiin sanavaraston rakentamiseen käytetyn ajan pituutta – se kuulemma pitkästyi nuorempia lapsia. Yhdessä tehdystä laulusta ja työpajan päätteeksi laulamisesta pitivät kaikki.

Kaiken tämän jälkeen Siili-duo konsertoi koko koulun väelle. Siili-duo on itse säveltänyt ja sanoittanut ihania lastenlauluja monen CD:n verran, ja he esittivät niitä taidokkaasti ja hauskaasti esiintymisasuja ja rekvisiittaa vaihdellen. Yleisö oli aktiivisesti mukana lähes koko 45 minuutin ajan, jonka lopussa pienimmät lapset alkoivat jo väsyä pitkän päivän vuoksi. Mutta tapahtuma oli erittäin onnistunut, ja kaikille jäi siitä oikein positiivinen mieli!

Yksi koulun opettajista oli onnistunut markkinoimaan *Soivat Siilit* paikalliselle koululle (Trafalgar Infant School), jossa he esiintyivät kahdesti maanantaina. Heidät ja suomalainen lastenmusiikki oli otettu hyvin vastaan. Koulun ulkopuolisista konserteista saatu tulo oli tarpeen meidän budjettimme vuoksi. Mainostimme myös Horisontti-lehdessä ja nettisivuillamme, ja saimmekin paikalle maksavaa yleisöä.

Tapahtuman (Suomi-koulun konsertti, 2 lasten työpajaa, opettajien työpaja ja 3 esitystä Trafalgar Infant Schoolissa) rahoitus tuli oman koulumme varoista ja Suomi-Seuran apurahasta sekä Trafalgar Infat Schoolilla pidettyjen konserttien pääsylipputuloista. Koulumme jäseniltä emme perineet osallistumismaksua, koska olimme päättäneet rahoittaa juuri tällaista suomalaiskulttuurin antia oppilaillemme.

Marja-Leena Toseland, Kingstonin Suomi-koulu

→ **Vinkki 54:** Järjestäkää koulujen omiin juhliin ohjelmaa sekä lapsille että aikuisille. Näin saatte kasvatettua osallistujamääriä ja myös koulun ulkopuoliset pääsevät osallistumaan juhlaan/ tapahtumaan. Jos koulun ulkopuolisia osallistujia ei joko haluta tai voida ottaa mukaan juhlaan, miettikää mahdollisuutta, voisiko juhlaesityksen esittää eri aikaan toisaalla. Ylimääräisen, koulun ulkopuolella pidetyn esityksen lipputuloista saadaan lisätuloja varsinaisen tapahtuman budjettiin.

3.7 Huvi ja hyöty samassa paketissa

Pariisin Suomi-koulun kanteleprojekti

Pariisin Suomi-koulun kanteleprojekti lähti käyntiin sattumalta. Caenissa asuva suomalainen Sibelius-Akatemiasta valmistunut kanteleensoitonopettaja Satu Niiranen otti yhteyttä Ranskan Suomi-seuraan pyytääkseen sponsorointia kotiseudullaan olleeseen pohjoismaiseen musiikkitapahtumaan. Suomi-Seura välitti pyynnön Suomi-koululle, ja siitä nousi idea lahjoittaa hänen pyytämänsä kaksi kannelta ja samalla pyytää vastapalvelukseksi opettajaa vierailemaan koulullamme kanteleensoittoa opettamassa. Koulullamme on ollut jo vuosia useita kanteleita, joita ei ollut viime aikoina soittotaidon puuttuessa käytetty. Kanteleensoitonopettajan ensimmäinen vierailu oli jymymenestys! Oppilaat olivat kertoneet kotonaan, kuinka kivaa ja upeaa oli ollut soittaa luokassa kannelta ja kuunnella kanteleella säestettynä Kanteleen synty -tarinaa samalla itse tarinaan osallistuen. Oppilaittemme vanhemmat ottivat asian heti omakseen ja tarjoutuivat itse maksamaan opettajan kulut, jollei muilla keinoin rahoitusta kanteleensoiton opetukseen

saataisi järjestettyä. Koulun oman rahoituksen lisäksi myimme Polyteknikkojen kuoron joululaululevyä ja anoimme apurahoja sekä Suomesta että Ranskasta.

Lukuvuoden aikana meillä on ollut yhteensä seitsemän kanteleensoiton teemakertaa, joista kaksi kertaa on ollut juhlia (joulu- ja kevätjuhla). Teemakerrat on yleensä toteutettu kahdella peräkkäisellä koulukerralla, jotta jokainen luokka-aste on saanut oman soittovuoronsa. Aluksi koko koulun oppilaat kolmivuotiaista lukiolaisiin ovat kokoontuneet juhlasaliin, jossa kanteleensoitonopettajan johdolla on leikitty laululeikkejä, jotka ovat samalla olleet rytmitys- ja tavutusharjoituksia. Lisäksi opettaja on kertonut aina kalevala-aiheisen tarinan, johon oppilaat ovat voineet osallistua esittämällä kysymyksiä. Näin myös Kalevala on käynyt samalla tutummaksi. Yhteisen tuokion jälkeen oppilaat ovat saaneet soittaa luokittain aina 30min/luokka. Jokaisella luokalla on ollut omaa ikää vastaavalle taitotasolle soveltuva harjoitus. Esim. esikouluikäiset Oravat ovat harjoitelleet tavuttamista ja suomen kielen rytmitystä marjasointujen avulla. Joulujuhlissa oppilaat esittivät laulaen ja kanteleita soittaen ne harjoitukset, joita he olivat syksyn aikana tehneet. Kevätlukukaudella toimittiin samoin, ja lisäksi esitettiin useamman luokan yhteisiä harjoituksia kaikki yhdessä, osa soittaen, toiset marssien ja taputtaen.

Kanteleensoitto on tukenut kielellisiä harjoituksia: rytmitystä, tauotusta ja myös riimitystä. Kielen nuotti ja rytmi ovat käyneet tutummiksi, ja laulamien on auttanut uusien äänteiden oppimisessa. Yhdessä laulaminen ja musiikki ovat rauhoittaneet levottomia oppilaita, ja ylimääräistä energiaa saatiin kanavoitua taputus- ja marssileikkeihin. Oman kehon tunteminen (esim. kielellä naksuttelu), motoriikka- ja keskittymisharjoitukset ovat olleet tärkeitä yhteisissä ryhmätilanteissa. Puhumisen lisäksi on harjoiteltu kuuntelemista sekä kuullun ymmärtämistä. Pelkkä passiivinen kuuntelu itsessään ei ole ollut päätarkoitus vaan erityisesti kuuntelemisesta esiin nousseet kysymykset. Samalla oppilaat ovat tutustuneet juuriinsa ja kulttuuriperintöönsä sekä oppineet miellyttävällä tavalla uusia itseilmaisun muotoja musiikin avulla. Koko lukuvuoden kestänyt projekti on nivoutunut teemakertojen ohella koulun juhliin, joissa oppilaat ovat ylpeinä esittäneet lukuvuoden varrella oppimaansa. Onnistumiskokemukset vahvistavat oppilaiden itsetuntoa ja minäkuva ja tukevat suomalaisuutta. (mukaillen Aarno-Kaisti 2006)

Koko Suomi-koulun yhteinen projekti on tukenut osaltaan yhteishenkeä ja saanut sekä oppilaat, opettajat että vanhemmat kiinnostumaan ja näkemään aiheen uusin silmin.

Päivi Kauppila, Pariisin Suomi-koulu

Viestintäviikko Dar es Salaamissa

Tansaniaan tulee ajoittain käymään suomalaisia eri alan asiantuntijoita. Heidän osaamistaan hyödynnetään sekä Suomi-koulussa että suomalaisyhteisössä. Tänä syksynä saimme viestintäalan ammattilaisen, jonka johdolla teimme Suomi-koulussa koulu-lehteä ja hioimme aikuisten suomen kieltä. Kouluttaja piti Suomi-koulua neljä kertaa ja yhden aikuisten koulutuksen. Lisäksi järjestimme yhden muun teemaillan suomalaisille.

Neljän suomikoulukerran aikana kokosimme oman Suomi-lehden. Pienimmät oppilaat piirsivät kuvia, isommat tekivät sarjakuvia, haastatteluita, kirjoittivat suomiloman muistoista ja tekivät kyselyitä muun muassa harrastuksista. Suomi-koulussa tämä kurssi aloitti uuden lukuvuoden ripeästi. Ensimmäinen kerta meni suunnitelmassa lehden sisältöä, seuraavat kerrat varattiin toteuttamiselle ja viimeinen kerta lehden julkistamiselle. Tapahtumat sijoittuivat yhtä lukuun ottamatta samalle viikolle eli kyseessä oli intensiivikurssi. Normaalisti Suomi-koulua on kullekin ikäryhmälle kerran viikossa. Aikatauluongelmien takia ajankäyttö viestintäviikolla ei mennyt suunnitelmien mukaisesti, ja *Suomi*-lehteä toimitettiin myös sillä kerralla, kun alkuperäisen suunnitelman mukaan piti olla aikuisten suomen kielen kurssi.

Alun perin viestintäkouluttajan oli tarkoitus pitää myös Elimun, suomalaisyhteisön, jäsenille koulutusta. Laitoimme Tansaniassa suomalaisten sähköpostilistalle ilmoituksen, jossa osallistujat saivat ehdottaa koulutuksen aiheita. Ehdotuksia tuli aina uusista suomen kielen sanoista, CV:n ja työnhakuilmoitusten laatimiseen. Ulkosuomalaiset usein jäävät paitsioon uusien termien käytöstä ja unohtavat, miten kieltä käytetään virallisesti, sillä kieli muuttuu kaiken aikaa. Suomalaisyhteisölle järjestetty kurssi oli nimeltään "Aikuisten suomen kielen kurssi". Aiheeksi oli suunniteltu CV:n hiominen ja työnhaku suomen kielellä sekä kokouskieli. Osallistujat saivat etukäteen standardi-CV:n, jonka jokainen täytti valmiiksi. Oli tarkoitus, että tilaisuudessa kouluttaja antaisi vinkkejä siitä, miten CV:tä ja mahdollista työhakemusta paranneltaisiin. Oli harmi, että aikuisten suomen kielen kurssi ei toteutunut tällä kertaa, vaikka sille olisi ollut kysyntää.

Lisäksi viestintäviikolla järjestettiin yhtenä iltana keskustelutilaisuus, jossa paneelikeskustelu-tyyppisesti pohdittiin aihetta Suomen kehitysyhteistyö ja Tansanian kehitys sekä yleisestikin Tansanian tilannetta. Alustajina toimivat kehitysmaatutkimuksen professori sekä erityisasiantuntija Suomen suurlähetystöstä Tansaniasta. Tällaisilla tapahtumilla saamme suomalaisyhteisöä kokoon huvin ja hyödyn merkeissä. Osallistujia oli yli 30, mikä oli meillä suuri määrä. Tapaukset ovat maksuttomia suomalaisyhteisön jäsenille, ja myös tilaisuuksien vetäjät ja asiantuntijat tulevat mukaan ilman rahallista korvausta.

Päivi Putkonen, Tansanian Suomi-koulu

3.8 Juhlat ja varainkeruu

Suomi-koulun juhlia voi hyödyntää myös osana varainkeruuta, ja ne voivat liittyä joko yleisesti koulun toimintaan tai esimerkiksi johonkin tiettyyn projektiin kuten aiemmassa kappaleessa esitelty kannelprojekti. Lasten vanhemmilta kannattaa kysellä arpajaispalkintoja koulun toiminnan tukemiseksi. Moni vanhempi saattaa tahollaan olla töissä yrityksessä tai yhteisössä, josta yksi tai kaksi suhdetoimintalahjaa liikenee hyvään tarkoitukseen. Jos arpajaispalkintojen hankkiminen lahjoituksina on turhan työlästä tai vaikeaa, esimerkiksi joulujuhlan yhteydessä pidettävät piparkakkutalo-arpajaiset välittävät samalla piparkakkutaloperinnettä ja tuovat rahaa koulun kassaan.

Vinkki 55: Jos ei ole yritysten lahjoittamia palkintoja esim. lentolippuja, hotelliöitä tms. saavilla, mieti mikä muu voisi olla riittävän kiinnostava ja motivoiva pääpalkinto. Aina ei tarvitse olla mitään erityisen loisteliasta. Esim. kesäkori, jossa on suomalaisia herkkuja ja luettavaa, ilahduttaa aina. Tai miksei pidettäisi vaikka aikuisille suunnatut ”kossupulloarpajaiset”. Testattu on ja toimii!

→ **Vinkki 56:** Yhdistäkää hupi ja hyöty pitämällä juhlien yhteydessä kirpputori, jonka tuotto tulee koululle. Monet vanhemmat haluavat kierrättää kirjoja, ääni- ja kuvatalenteita, pelejä, varsinkin kun suomalaisia tuotteita ei ole aina helposti ulkomailla saatavilla.

→ **Vinkki 57:** Lyöttäytykää yhteen muiden paikallisten toimijoiden kanssa, olkaa aktiivisia. Jos kuulette paikallisista markkinoista, koulujen avointen ovien päivistä, suurlähetystön tai kulttuuri-instituutin tapahtumista, yksityishenkilöiden juhlista tai tilaisuuksista, tai mistä vain, tarjoutukaa pientä palkkiota vastaan avuksi tai pyytäkää, saisitteko pitää tapahtumassa kahvilaa tai myydä esimerkiksi suomalaisia leivonnaisia. Kohderyhmä on tällöin suomikoululaisten vanhempia suurempi. Aina ei siis tarvitse myydä samoille naamoille, ja yleensä yhteistyö hyödyttää molempia osapuolia!

Hyödyntäkää kaupungissanne vierailevia artisteja ja vaihto-opiskelijoita. Varsinkin uransa alussa olevat taiteilijat tarvitsevat tunnettua ja he tulevat yleensä mielellään koululle esiintymään, jos saavat nimelleen mainostilaa esim. Suomi-koulun nettisivuilta tai lehdestä.

→ **Vinkki 58:** Ottakaa lasten askarteluista tai tuntien tunnelmista valokuvia. Teettäkää valokuvista postikortteja, ja myykää kortteja edullisesti – mutta voittoa tehden – yhteisissä tilaisuuksissa ja tapahtumissa. Vaihtoehtoisesti kuvista voidaan teettää myös tulevan vuoden kalenteri, johon on valmiiksi painettu suomikoulupäivät. Internetissä on jo monia edullisia painopalveluita. Suomi-koulu saa näkyvyyttä, kun kortteja lähe-

tetään tai kalentereita annetaan, ja tuotto auttaa pienin askelin eteenpäin. Huomioikaa kuvaamisessa kuitenkin paikalliset, valokuvaamista koskevat säännökset ja pyytäkää tarvittaessa kirjalliset suostumukset vanhemmilta heidän lastensa kuvaamiseen. Korttimateriaalina voi käyttää myös lasten taideteoksia, jotka skannataan suoraan painotaloon.

→ **Vinkki 59:** Varainkeruussa on kuitenkin hyvä pitää kohtuus mielessä, eikä kannata sortua ahneuteen. Vanhemmille ei saa tulla riistetyn olo. Arvontojen, kirpputorien, huutokauppojen jne. ohella on oltava myös maksutonta ohjelmaa, johon kaikki voivat osallistua.

→ **Vinkki 60:** Säästövinkki kouluille, joiden vuokra määräytyy koulukertojen mukaan: Mikäli haluatte säästää yhden tai kahden koulukerran vuokran vuodessa, järjestäkää koulun retki tai teemapäivä koulun tilojen ulkopuolella. Teemapäivä puistoon tai metsään tai tutustuminen näyttelyyn / museoon yhden koulukerran ajan säästää varsinaisen koulun vuokran hinnan tuolta kerralta. Vuokranperimisen perusteet kannattaa aina tarkistaa koulun voimassa olevista sopimuksista. Vaihtoehtoisesti voi yhdistää kaksi koulukertaa ja lähteä kerralla esim. neljäksi tunniksi metsäretkelle opettajien, vapaaehtoisten vanhempien ja lasten kanssa ryhmänä tai viritellä teemapisteitä puistoon. Mikäli tunteja yhdistetään, säästyy kahden koulukerran vuokra.

4 Loppusanat

Juhlienviettotavat ovat pysyneet liki muuttumattomina vuosikymmenet. Vuoden 1967 juhlakirja tuntui meistä tekijöistä yhtä ajantasaiselta kuin uudemmat painokset. Emme kuitenkaan haluaisi todeta, että olemme tapojemme orjia. Päinvastoin, Suomi-koulut elävät avoimessa ja globalisoituvassa maailmassa. Koulujen tulevat maailmankansalaiset tarvitsevat näitä ankkureita ylläpitämään suomalaista kulttuuriperintöä. Kulttuurien iloinen sekamelska tuottaa myös uusia palikoita, joilla voi rakentaa perinteisiä tai uusia juhlanviettopoja eri ympäristöissä.

Perinteet ja niiden vaaliminen luovat polun, sen punaisen langan, sukupolvelta seuraavalle. Perinteissä pysyminen ei silti tarkoita paikoilleen pysähtymistä. Vanhat tavat uusin maustein pitävät perinteet raikkaina ja säilyttävät mielenkiinnon juhlaa tai merkkipäivää kohtaan. Aina on syytä pieneenkin juhlaan!

Lähteet

Painetut lähteet

Aarno-Kaisti, Riikka 2006. *Tutkimus kanteleen käytöstä Suomen musiikkileikkikouluissa*. Pro gradu tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Musiikin laitos.

Ahokainen, Ester. 1967. *Oman juhlan ohjelmaa*. Valistus. Helsinki

Arvaja, Sanni – Lairio, Sini 2005. *Kekristä kevätjuhlaan. Opettajan juhlaKirja 3–4*. WSOY. Helsinki.

Havukainen, Aino & Toivonen, Sami 2007. *Tatun ja Patun Suomi*. Otava. Keuruu.

Jaakkola, Riitta & Vuorialho, Leena 1986. *Juhla yhdistää*. WSOY. Juva.

Jussila, Raimo (laat.) 2009. *Kalevalan sanakirja*. Otava. Helsinki.

Kivi, Aleksis. *Seitsemän veljestä* (selkokielinen) 2007. Mukautus selkokielelle Rajala, Pentti & Ollikainen, Helvi. Työväen sivistysliitto ry.

Koivula, Kirsti. 1992. *Yhdessä juhlaan*. Forssan kirjapaino. Forssa.

Koivula, Kirsti. 1994. *Yhdessä kevätjuhlaan*. Forssan kirjapaino. Forssa.

Koivula, Kirsti. 2005. *Yhdessä lavalle*. Tammer-paino Oy, Tampere.

Kunnas, Mauri 2006. *Koirien Kalevala*. Otava. Helsinki.

Kunnas, Mauri 2002. *Seitsemän koiraveljestä*. Otava. Helsinki.

Lyytinen, Paula, Korhonen, Mikko, Lyytinen, Heikki. 1995. *Näkökulmia kehityspsykologiaan: kehitys kontekstissaan*. Porvoo: WSOY

Ollaranta, Ritva & Simojoki, Maija. 1989. *Laulan lasten lailla. Musiikin varhaiskasvatuksen opas*. Otava. Keuruu.

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004. OPH. Helsinki.

Vilkuna, Kustaa 2002. *Vuotuinen ajantieto: Vanhoista merkkipäivistä sekä kansanomaisesta talous- ja sääkalenterista enteineen*. 8 painos. Otava. Helsinki

Ylimys Reijo 2003. *Pyhän vuoden pyhät*. WS Bookwell Oy. Juva.

Sähköiset lähteet

http://europa.eu/quick-links/eu-kids/index_fi.htm
<http://fi.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:Etusivu>
<http://oppiminen.yle.fi/kalevala>
<http://opettajatv.yle.fi/juhlapaivat>
<http://opettajatv.yle.fi/oppimateriaalit?str=Yleissopimus%20lapsen%20oikeuksista>
<http://papunet.net/selko/tarinat/seitseman-veljesta/>
<http://www.ajasto.fi/ajastaika/2002-1/Laskiainen%20laulattaa,%20siansorkka%20aurattaa>
<http://www.akuankka.fi/press/10>
<http://www.deezer.com>
http://www.finlit.fi/tietopalvelu/elias/el_elama.html
<http://www.juhlitaan.net>
<http://www.kainuuneinoleinoseura.fi/>
<http://www.kalevalaseura.fi/kalevalankankahilla/>
<http://www.kotus.fi/index.phtml?s=2058>
<http://www.peda.net/veraja/mantsala/ohkola/linkit/juhlat>
<http://www.seitsemanveljesta.net/>
<http://www.spotify.com>
<http://www.valto.fi/yk-n-lapsen-oikeuksien-sopimus>
http://www.verkkokampanjat.fi/akuankka/digi_aku/
<http://www.youtube.com/>
www.akuankka.fi
www.almanakka.fi
www.edu.fi
www.etunimet.net
www.evl.fi
www.finlex.fi
www.lastenpresidentti.fi
www.minedu.fi
www.mll.fi
www.positiivarit.fi
www.päivyri.fi
www.ruokatieto.fi
www.suomikoulut.fi
www.yhteisetlapsemme.fi
www.yle.fi/opetus
www.wikipedia.fi